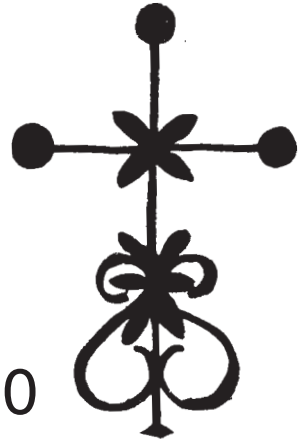

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 1, 2000

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

Tarvasjoen maamiesseura 100 vuotta

Tarvasjoen yhdistyksistä toiseksi vanhin juhli Tarvasjoen Maamiesseura 100-vuotista toimintaansa maaliskuun 12 päivänä 2000 Seurakuntatalolla. Maamiesseura oli painattanut toiminnastaan historian, joka saatiin myyntiin juhlaan mennessä. Tässä historiassa, niin kuin juhlassakin, todettiin kuinka merkittävässä maatalouden muutosvaiheessa maamiesseura oli perustettu ja minkä valtavan muutoksen ja kehityksen sen vuosisatainen toimintakausi pitää sisälleen, niin maatalouden kuin Suomen ja maailman historiankin alalla.

Historian suurimpia muutoksia oli ollut siirtyminen varhaisimmasta eli paimentolais- ja eräkulttuurista paikallaan pysyvään maanviljelyskulttuuriin. Vaikka siirtyminen tapahtui vähitellen ja kulttuurit elivät rinnakkain, merkitsi maanviljelys aina pysähtymistä ja kiinteään asuinpaikkaan jäämistä. Maanviljelyskulttuuri oli kokonaisuus, jossa työpaikka ja vapaa-aika, arki ja pyhä sekä oma-varainen toimeentulo oli maatalaan ja sen ympäristöön liittyvää. Tarvasjoella tuo kulttuurimuutos tapahtui 1316, jolloin historian mukaan täällä ryhdyttiin maataloutta harjoittamaan vanhoilla erätalouden mailla.

Me elämme nyt kolmatta historian vaihetta, jota on nimetty milloin tekniseksi, teolliseksi tai nyt tietoyhteiskunnan ajaksi. Kolmen viime sukupolven aikana maamme on elänyt läpi uuden ja ratkaisevan yhteiskunnallisen murroksen ja muutoksen, joka on ollut ennennäkemätön nopeudessaan ja syvyydessään. Edellisen vuosisadan vaihe oli monella tapaa ratkaiseva tämän aikakauden alkamiseksi. Muutoksen mahdollistivat edellisen vuosisadan suuret keksinnöt: höyryvoima, polttomoottori, puhelin, sähkö, betoni, koneilla kulkevat ajoneuvot, uudet maatalouskoneet, kasvin- ja karjanjalostus jne. Ratkaiseva merkitys oli myös kansansivistyksellä, kansallisella heräämisellä, osuustoiminta-aatteella sekä tiedonkulun ja neuvonnan lisääntymisellä. Tähän murrokseen ja maatalouden ja koko yhteiskunnan muutokseen perustettiin Tarvasjoen eli Euran kappelin maamiesseura 100 vuotta sitten 11.3. 1900.

Tuona päivänä on pidetty maamiesseuran perustava kokous Euran Knaapilla. Kokouksen puheenjohtajana on toiminut Hjalmar Rönmark ja kirjuriina W.Z. Lindström. Tätä ennen Varsinais-Suomeen oli perustettu jo 12 maamiesseuraa, vanhinpana Taivassaloon 1884. Maatalousneuvonnan piirissä myös Tarvasjoki oli ollut jo vuodesta 1887, jolloin koko entisen emäpitäjän Marttilan alueelle oli perustettu Kunnallisseura, joka hyvin laaja-alaisena oli toiminut aktiivisesti maatalousneuvonnan alalla kuten maamiesseurat. Se oli pitänyt kokouksia ja esitelmätilaisuuksia eripuolilla aluetaan ja kesäisin vuoronperään suurempia kesäjuhlia ja maatalousnäyttelyä, jossa oli työnäytöksiä ja kilpailuja palkintoinen varsinkin karjankasvatuksesta. Kunnallisseuran alue oli kuitenkin katsottu liian suureksi, jolloin Marttila perusti oman maamiesseuran 1897, Koski ja Tarvasjoki 1900 ja Karinainen 1903.

Elopellolla viime vuosisadan alkupuolella.

Seuraavassa kokouksessa 24.3.1900 on maamiesseuralle vahvistettu säännöt, joiden ensimmäinen pykälä kertoo seuran tarkoituksen:

1. Kohottaa maataloutta kaikilla aloilla.
2. Koettaa saada kunnassa aikaan osuustoimintaa ja yleensä yhteistoimintaa kaikkien kansankerosten kesken ja maalaiselämän kaikilla aloilla.
3. Vaikuttaa siihen, että siveellinen ja raitis henki voimistuisi kuntalaisten keskuudessa.
4. Edistää kunnallisen itsehallinnon oivaltamista ja harrastamista. Seuran esimieheksi on valittu Hj. Rönmark ja muiksi johtokunnan jäseniksi Kalle Käki Euran piiriin, Heikki Paavola Seppälän piiriin, Otto Virtanen Horristen piiriin, W.Z. Lindström Juvan piiriin, V. Töykä-Pelttari Mäentaan piiriin ja A. Jaakkola Liedonperän piiriin. Varalle on valittu Kustaa Isotalo, Ville Tuomola, K. Vormisto, J. Santala, J. Junnila ja J.F. Fingerroos.

On mielenkiintoista palauttaa mieleen miten maata viljeltiin 100 vuotta sitten ja minkälainen oli tarvasjokelainen maise-ma tuolloin. Tarvasjoen pelloista oli raivattu 1880 mennessä n. 1600 ha, mutta 20 vuotta myöhemmin jo 2800 ha, joten tuona aikana oli raivattu käsin kuokkimalla 1200 ha. Sama raivaus jatkui eteenkinpäin niin, että peltoa oli 1910 3230 ha ja 1930 4433 ha eli keskimäärin raivattiin 60 ha/ vuodessa. Sata vuotta sitten rauta-aura oli jo joka tilalla, mutta äkeet yleensä kyläseppien tekemiä karhuja, osa puupiikein. Vilja kylvettiin pää-

osin käsin, joskin ensimmäiset rivikylvökoneet olivat noina vuosina tulleet eräisiin taloihin. Kaikki niittivät viljansa viikatteella tai sirpillä ja sitoivat viljan, sillä jokainen tappoi vielä riihen. Ensimmäisen puimakoneen höyrymasiinoineen hankkivat 1901 eräät keskipitäjän tilat.

Eräs ratkaiseva muutos oli 1800-luvun viimeisinä vuosina kuitenkin tapahtunut. Oli nimittäin ryhdytty viljelemään pelloilla heinää. Vielä 1880 ei sitä ollut kukaan uskaltanut tehdä, mutta vuosisadan vaihteessa jo 40 % pelloista oli heinällä. Aikaisemmin niityiltä koottua heinää ei laitettu seipäille, vaan kuivattiin lappoilla ja kannettiin latoon. Nyt heinää tuli niin paljon, että se oli pakko kuivata seipäillä ja kaatoon juuri maamiesseuran perustamisen aikoihin tulivat ensimmäiset kahden hevosen niittokoneet. Kaikki tilojen rajat ja viljapellot oli riuksaidoin aidattu, koska karja kulki metsällä kesät. Nyt niiden laidunnukseen voitiin syyskesällä käyttää odelmikkoja.

Tarvasjoen maamiesseura lähti ripeästi liikkeelle. Sen johtokuntaan valitut piirimiehet keräsivät jäseniä ja tilauksia siementen, apulannoitusaineiden ja maanviljelyskalujen yhteisostoon. Johtokunta päätti hankkia oja-auran jokaiseen piiriin, sillä suuritöiset avo-ojat oli siihen asti luotu lapiolla. Jo 1900 hankittiin neljä oja-auraa yhteiskäyttöön. Lypsykarjaloudesta tuli erityinen neuvonnan kohde, kun 1880-luvulla oli perustettu Juvalla meijeri ja maitoa ei tarvinnut itse jalostaa kotivoiksi. Karjanjalostus otti ensiaskeleitaan ja maamiesseuran toimesta perustettiin 1903 Euran kap-

Hevosvetoinen rivikylvökone oli eräs ensimmäisistä maatalouden koneista 100 vuotta sitten.

pelin tarkastuskarjako-osuuskunta, joka oli maakunnan ensimmäisiä karjantarkkailuyhdistyksiä, sillä 1908 niitä mainitaan maakunnassa olleen vasta kolme. Karjanhoitokursseja pidettiin useita ja lypsykilpailuja oli monia vuosittain. Oikean ruokinnan lisäksi neuvonnassa kiinnitettiin alusta asti huomiota lannanhoitoon ja silloin huonoon käymäläkulttuuriin.

Alusta asti maamiesseura järjesti esitelmätilaisuuksia ja kursseja sekä kilpailuja. Ensimmäinen kilpailu oli ns. pikkuviljelijäin kilpailu, jolla seura erityisesti halusi kohottaa torpparien ja pienviljelijäin ammattitaitoa. Hyvää kyntöä pidettiin onnistuneen muokkauksen perustana ja kyntökilpailut olivat monia vuosikymmeniä kiinteä osa kilpailutoimintaa. Metsänhoidon neuvontaa maamiesseura antoi aktiivisesti kunnes erillinen metsänhoitoyhdistys 1929 perustettiin.

Maatalouden muutosta ja murrosta voisi verrata viime vuosisadan ensi vuosikymmeninä kevään tuloon. Mikään ei tapahtunut nopeasti, mutta vähitellen hyväksyttiin heinäviljely pelloilla ja siirryttiin vuoroviljelyyn. Hankittiin koneita, apulantoja ja maataloustarvikkeita, luovuttiin hakolannasta, muutettiin työtapoja, osuustoiminta laajeni, karjan laidunnus siirtyi pelloille ja metsänhoito alkoi tuottaa tulosta.

Osuuskauppa maamiesseura oli Tarvasjoelle puuhaamassa jo 1904, jolloin SOK perustettiin. Se aloitettiin 1906. Myös rahalaitosten perustamista maamiesseura oli aktiivisesti puuhaamassa lähes alusta asti, mutta vasta 1920-luvulla pitäjään saatiin säästöpankki ja osuuskassa. Suuri edistysaskel oli, kun pitäjään saatiin sähkö 1914.

Euran kappelin maamiesseura oli perustettu Suomen talousseuran alaisuudessa, mutta kun Lounais-Suomen maanviljelysseura perustettiin liittyi maamiesseuramme 1905 siihen. Tarvasjoen maamiesseuraksi nimi muutettiin 1916. Maamiesseura on voimakkaasti elänyt mukana suurissa yhteiskunnallisissa muutoksissa yleisen äänioikeuden tullessa 1906, Suomen itsenäistytessä ja vapausodassa. Torppien itsenäistyminen oli itsenäisen Suomen ensimmäisiä suuria uudistuksia. Koko toimintansa ajan maamiesseura on ollut kaikkien viljelijöiden yhdistys, jossa varsinkin pienten viljelijöiden menestymisestä, ammattitaidosta ja neuvonnasta on varsinkin alkuvuosikymmeninä kannettu erityistä huolta. Ensimmäisen retkeilyn seura järjesti 1912 juuri pienviljelijöille. Kilpailujen rahoituskannat verottivat niin seuran taloutta, että varojen hankkimiseksi oli järjestettävä iltamia ja arpajaisia 1913.

Maamiesseuran kahden ensimmäisen vuosikymmenen toimivat puheenjohtajina Rönmarkin jälkeen Kustaa Vahe, August Laaksonen, Johan Savela ja Anton Knaapi. 1920-luvun alussa toiminta hetkeksi sammui.

Maamiesseuran toiminta herätettiin henkiin siinä samassa kokouksessa, jossa 1924 perustettiin Tarvasjoelle maataloustuottajain yhdistys. Nyt alkoi maatalousneuvonnassa aktiivisen neuvonnan kausi. Kovalla työllä sekä uuden tiedon

ja tekniikan avulla rakennettiin itsenäistä isänmaata, jossa maatalouden tuottavuuden nousu oli nopeaa. Tarvasjoellakin karjantarkkailu laajeni ja jalostus sen pohjalta tuotti tulosta. Sonniosuuskunnat toivat hyvää perimää maan huippukarjoista. AIV-rehun tulo ruokintaan paransi ratkaisevasti tuloksia. Kasvinjalostus toi kauppaan uusia kotimaassa tai muissa pohjoismaissa jalostettuja viljalajikkeita. Myös lisääntyneen lannoituksen ja kalkituksen ansiosta sadot nousivat. Viljankorjuukin tuli keveämmäksi, kun itseluovuttava leikkuukone yleistyi ja niittämistä luovuttiin.

Maamiesseura pyrki tupailtojen ja iltamien esitelmin, kurssein, kilpailuin, retkeilyin ja näyttelyin saamaan viljelijät tarkkailemaan ja jalostamaan karjojaan, viljelemään uusia lajikkeita, lisäämään lannoitusta, hankkimaan koneita, hoitamaan tuotteensa kauppakuntoon ja edistämään yhteistoimintaa. Lannoitteiden sadonlisäyksen toteamiseksi, eri lajikkeiden sopivuuden ja sadon määrittämiseksi sekä näiden käytön kannattavuuden käytännössä tutkimiseksi perustettiin 1920-luvulla erityinen sadontarkkailuyhdistys. Se tiloille perustetuista koeruuviiljelmin ja tarkalla korjuulla ja kirjanpidolla selvitti eri lannoitteiden ja viljalajikkeiden sopivuutta Tarvasjoen maataloille. Tämän yhdistyksen toiminta, jossa ajottain oli oma neuvoja, jatkui tuloksellisesti sotaan asti.

Oman neuvojan maamiesseura otti 1928 paikallisten pienviljelijäyhdistysten, meijerin ja rahalaitosten tuella, tosin vain kesäaikaiseksi. Ensimmäinen neuvoja oli Valfrid Nummila Somerniemeltä. Kun metsänhoidon neuvonta eriytyi 1929 omaksi yhdistykseksi, keskittyi seuran neuvoja yksin maatalousneuvontaan. Hän on piirtänyt tilakarttoja, tehnyt viljelysuunnitelmia, ottanut happamuuskokeita (280/1928) ja tarkastanut koe-kenttiä sekä antanut tilakohtaista neuvontaa. Kun maatalouskerhotoiminta käynnistettiin Tarvasjoella 1930, yhdistettiin neuvojan työhön myös kerhotyö. Sotaa edeltäneistä neuvojista elää vielä agrol. Atte Alkio Hämeenlinnassa, nyt jo 92 vuotiaana. (1931)

Vuodesta 1925, jolloin maamiesseura täytti 25 vuotta, seura alkoi pitää erityistä syysjuhlaa, jossa päivällä oli kyntö- ja muut työkilpailut, esitelmätilaisuus ja yhdistysten syyskokoukset, sekä illalla arvokasohjelmainen iltama puheineen ja palkinnonjakoineen. Myöhemmin siihen liitettiin myös kerholaisien sadon ja töiden syysnäyttely. Perinne jatkui vielä sotien jälkeenkin. Maakunnallisesti Tarvasjoelta on käyty kilpailuissa ainakin 1930 Turun maatalousnäyttelyssä kynössä, siemenviljanäytteillä ja käsitöillä.

Sotaa edeltäneestä ajasta puhuttaessa ei voi unohtaa 1930-luvun alun maataloudellekin vaikea lamaa tai vuosikymmenen lopun nopean kehityksen vuosia, jolloin suotuisissa säissä saavutettiin leipäviljassa lähes omavaraisuus ja samoin muidenkin elintarvikkeiden alalla. Niinä vuosina maatalous lisäsi koneellistui. Ensimmäinen traktori oli tullut Tarvasjoelle 1925 ja auto 1922. Vasta 1930-luvulla niiden määrä lisääntyi. Ensimmäisen linja-autoretken maamiesseura järjesti kerholaisille 1931. Samana vuonna kerrotaan esitetyn iltamassa elokuva, Metsä-filmi. Sähkö yleistyi ja sähkömoottorista tuli voimakone. Myös radio yleistyi 1930-luvulla.

Sotaa edeltävinä vuosina maamiesseuraa johtivat Matti Herranen, Arvi Kotamäki ja Hannes Seppä. Sodan syttymisen muutti kaiken. Maatalous taantui, kun pulaa oli työvoimasta, tarvikkeista, rehuista ja apulannoista. Myös säät olivat ankaria. Raskain uhrauksin maa saatiin säilytettyä itsenäisenä ja kovalla työllä maatalous tuotti välttävät elintarvikkeet. Nyt on 60 vuotta talvisodan raskaasta rauhasta, jonka seurauksena kotinsa menettäneille siirtolaisille oli luotava uudet asuinsijat ja rakennettava maa-

Lopullisesti jatkosodan jälkeen alkoi asutustoiminta, uusi raivausvaihe ja jälleensuoritus sotakorvausten paineessa.

Sodan sytyttyä maataloudesta sai vielä toimeentulonsa puolet kansasta. Harvoin on maatalousväestöä kiitetty sen merkityksestä sodan ahdingossa. Kuitenkin sen varassa oli maan elintarvikehuolto, armeijan hevoset ja ajoneuvot, piikkilangat ja työkalut. Lähes kaikki polttoaineet se hankki metsistä. Majoitti ja huolsi kotinsa menettäneen siirtoväen tai kaupungeista evakkoon lähteneet. Leipoi armeijalle leipää, keräsi romut ja lumput, hankki korvikeaineet, nahat ja saippuat, kutoi, neuvoi ja paikkasi. Unohtaa ei sovi sotien uhreja. Armeija oli vielä talonpoikaisarmeija. Kotirintaman työvoimapolun miesten rintamalla ollessa korvasivat naiset, lapset ja vanhukset. Sodan tuhojen korjaamisessa ja yhteiskunnan eheyttämisessä maanluovutuksella, asutustoiminnalla ja jälleensuorittamisella oli korvaamaton merkitys.

Maamiesseura oli tärkeässä asemassa sodan jälkeen isänmaata rakennettaessa. Sodan vuosina suuresti ravinteista köyhtyneet maat oli saatava kasvukuntoon. Ojitus ja kalkitus oli heikentyneet, apulantoja saatiin vain niukasti. Rakentamisessa oli suurta pulaa tarvikkeista. Nopeimmin kehittyi karjalainen. Tarkkailu laajeni, tuotokset nousivat ja keinosiemennys nopeutti jalostusta. Valuuttapulan vuoksi uusia traktoreita tuotiin maahan vasta 1940-luvun lopulla. Niinpä 1950 Tarvasjoella oli 630 hevosta ja 47 traktoria.

Maamiesseuran johtokunta 1970. Istumassa vas. Viljo Kuukkala, pj. Pentti Saarnivaara ja Hannu Kotamäki. Seisomassa vas. Tuomo Saari, Pekka Vesamo, Hannu Seppä ja Mikko Mansikkaniemi.

100 vuotiaan Maamiesseuran nykyinen johtokunta. Vas. Janne Sipilä, Ensi Kultra, Matti Metsola, pj. Lassi Mäkinen, Pentti Eskolin ja Hannu Seppä.

Seuran neuvonnassa näytteli tärkeää osaa tupailat, joiden esitelmät kokosivat runsaasti kuulijoita. Maanviljelysseuran konsulentit ovatkin koko maamiesseuran toiminta-ajan ahkerasti käyneet antamassa neuvontaa, mutta ehkä tiiviimmin 1950 ja 1960-luvuilla. Maamiesseuraa johti vuodesta 1947 vuoteen 1978 maist. Pentti Saarnivaara, joka itsekin oli ollut maanviljelysseuran agronomina. Maamiesseuran kilpailutoiminta jatkui myös sodan jälkeen vilkkaana. Erityisesti traktorien yleistyttyä kiinnitettiin huomiota traktorikynnön onnistumiseen. Seuran kyntökilpailuista lähtivät voittajina, niin maakunnan, kuin SM-kilpailuihinkin Pasi Laaksonen ja Paavo Tuominen. Laaksonen voitti nuorten SM-ren 1964 ja Paavo Tuominen 1966, 1970, 1972 ja 1978 hopeaa. MM-kilpailuissa Tuominen oli neljä kertaa voittaja maailmanmestaruuden 1967 ja 1973.

Maatalous oli varsin työvaltaista 1950-

luvulle asti, mutta siitä lähtien se on nopeasti koneellistunut ja teknistynyt. Sen mukana on eri vuosikymmeninä tullut erilaisia painopistealueita myös maamiesseuran neuvontaan ja ne kuvastavat myös seuran kehitystä ja historiaa.

Itsekulkevan leikkuupuimurin tulo 1950-luvulla muutti koko viljankorjuun. Ensi kerran sillä korjattiin viljaa Tarvasjoella 1951. Samaa voi sanoa koneellisen kaivuun tullessa salaojitukseen, joka aloitti laajamittaisen ojituksen 1950-luvulla. Ensimmäiset salaojat oli lapiolla kaivettu täällä 1930. Oman pitäjän putkituotanto v.t.a 1952 lisäsi osaltaan ojitusta. Leikkuupuimuri toi rikkaruoho- ja viljankuivatusongelmat. Maamiesseura osti kasvinsuojeluruiskun 1954, jolla aloitettiin Tarvasjoen rikkakasviruiskutukset. Viljankuivurit kehittyivät hitaasti ja suuressa kuivatustarpeessa käytiin lävitse kaappi-, lava- ja säkkipuimurit, kunnes kehitys johti nykyisiin siilo- ja kuivureihin. Maamiesseura on pitänyt traktorien voitelu- ja huoltokursseja, kuivurikursseja ja rikkaruohojen torjuntakursseja. Retkeilyjä on tehty joka vuosi maatalousnäyttelyihin ja konenäytöksiin.

Sotavuosien ajan aina 1950-luvulle asti pitäjässä oli ollut vain kerhoneuvoja. Vuonna 1954 perustettiin Tarvasjoen maatalousneuvontatoimikunta, jossa maamiesseuran lisäksi olivat pienviljelijäyhdistykset, maatalouskerho ja kunta. Tämä toimikunta palkkasi neuvojaksi kerhoteknikko Elmeri Hautamäen. Häntä seurasi 1955 maat.kerhotekn. Keijo Kotitalo. Hän antoikin Tarvasjoella neu-

Maatalousneuvoja Keijo Kotitalo 1955–1992.

Tarvas-Hovissa. Nuo juhlat jäivät historiaan monien aikaisempien hienojen juhlien nauhassa siksi, että neuvoja Kotitalo kokosi ensikerran seuran historian. Juhlassa oli ennätyskellinen 250 hengen yleisö.

Jo 1950-luvulla maatalous oli ajautunut ylituotanto-ongelmiin, jotka 1960-luvulla pahenivat ja johtivat pakettipeltoihin, teurastuspalkkioihin ja vientimaksuihin. Alkoi maaltapako, joka 1971 oli huipussaan, kun etelään tai Ruotsiin siirtyi 250 000 ihmistä työn perässä. 1970-luvulla loppui pitäjältä oma meijeri, maitolaiturit hävisivät, kun säiliöautot keräsivät maidot. Myös heinäseipäät katosivat maisemasta, kun heinät korjattiin paalaamalla. Niittosilppurit koneistivat säiliörehun teon. Traktorit saivat lämpimät hytit. Koneistus mahdollisti laajempaa erityistuotantoa. Irtolannoitteet tulivat suursäkeissä.

Maatalouskeskus teki kunnalle 1977–1979 maatalouden kehittämissuunnitelman, joka antoi suunnan maatalousneuvonnalle seuraavalla vuosikymmenellä. Sen perusteella pyrittiin saamaan jäljellä olevat avo-ojitukset nopeasti salaojaan, peltojen kalkitus kuntoon, edistää tuotantorakennusten investointeja, nostaa satoja sadetuksen ja suunnitelmallisen lannoituksen kautta, tehostaa viljavuustutkimuksia ja nopeuttaa sukupolenvaihdoksia. 1980-luvusta tulikin eräs maatalouden kehityksen parhaista vuosikymmenistä. Neuvonnan kannalta siirtyttiin yhä enemmän erityisneuvontaan, joka rajoitti maamiesseuran neuvonnan tarvetta, niin että alettiin jo miettiä koko seuran tarpeellisuutta. Uusiksi neuvonnan kohteiksi tuli työturvallisuus ja tapaturmien torjunta, ympäristönsuojelu, tietokoneiden käyttö maatalouden suunnittelussa ja laskelmissa ja voimakkaampi laatuun panostaminen määrän ohella.

Viime vuosikymmenellä koko vuosisadan jatkunut muutos ja murros jatkui. Maailmankaupan vapautuminen ja kasvava kansainvälistyminen vaikutti Suomessakin valuuttojen vapauttamisen, joka johti talouden ylikuumenemiseen ja sen jälkeen syvään lamaan, pankkikriisiin, korkeaan työttömyyteen ja varakkoihin. Kriisiä pahensi kommunistisen talousjärjestelmän romahtaminen, Neuvostoliiton hajoaminen ja sen kaupan raju supistuminen. Samaan aikaan Suomi pyrki EU:hun ja sopeutti taloutaan liittymistä varten. Maatalousneuvonnankin painopiste suuntautui EU:n vaatimien tukihakemusten laadintaan sekä sen vaatimaan suunnitteluun ja määräysten oikeaan toteuttamiseen. Tiedon ja neuvonnan antaminen investoitaessa on myös tullut tärkeäksi. Näinä vuosina on myös yhä kiinteämmin siirrytty informaatio- ja tietoyhteiskuntaan, jossa ilman tietokoneita ei maatalouttaakaan pystytä suunnittelemaan ja hoitamaan. Viime vuosikymmenellä tietotekniikka on tullut traktoreihin, puimureihin, metsätyökoneisiin, kuivureihin, ruokinta-automaatteihin ja lypsy- ym. koneisiin. Tietokoneilla tehdään vero- ja muu kirjanpito, tilasuunnitelmat ja -laskelmat, käydään kauppaa, asioidaan pankissa, maksetaan laskuja ja etsitään tietoa internetistä. Myös neuvonnassa tietokoneilla on suuri merkitys laskelmia ja suunnitelmia tehtäessä.

Kalle Puntarin elämänvaiheita

Tarvasjoelle rakennettiin ensimmäinen kansakoulu yli 100 vuotta sitten. – Kuntakokous päätti 3.8.1881 rakennuttaa kahden seuraavan vuoden aikana kansakoulun Euran kylään. Lukkari Heikki Widgren lahjoitti tarvittavan tontin Simolan Pärkinmäestä. Siihen koulu rakennettiin ja se avasi ovensa elokuussa v. 1883 kunnan varhaisnuorisolle. – Näin lukee Tarvasjoen historiassa.

Siihen aikaan ei läheskään kaikilla kouluikäisillä ollut mahdollisuutta mennä kouluun, vaikka kuinka olisi halunut. Usein olivat esteenä matkat ja taloudellinen tilanne. Vielä v. 1900 vasta 1/3 lapsista kävi kansakoulun. Euran uuden koulun oppilaat eivät suinkaan olleet 7-vuotiaita, kuten nykyiset koulutulokkaat, vaan 14–15 vuotiaita, luultavasti kiertokoulun käyneitä nuoria.

Yksi heistä oli Kaarle Oskari Juhonpoika, s. 24.3.1869 torppari Puiston poikana Tyllilän kylässä. Hän tuli kouluun sen toisena toimintavuotena, jolloin opettajana oli F.M. Kivimäki. Jatkuiko koulunkäynti hänen kohdallaan useampia vuosia? – Siitä ei ole tietoa. Itseään hän kehitti ainakin, sillä hänestä tuli maatalojen työnjohtaja ja hänen tiedetään työskennelleen ainakin Turussa ja luultavasti Koskella. Tarvasjoelle hän tuli takaisin v. 1899 ja meni naimisiin Puntarin talon leskeksi jääneen emännän kanssa. Nimensä hän muutti talon ja emännän nimen mukaan, ollen siitä alkaen Kaarle Puntari.

Ida Puntarilla oli kolme pientä lasta, viisivuotias Otto, kolmevuotias Aino ja vajaan vuoden ikäinen Alarik. Kaarlestä tuli heille isäpuoli, joka oli kuin oma isä. Isäksi he häntä kutsuivatkin.

Aino Puntari oli mieheni äiti. Hänen ja muidenkin sen ikäluokan ihmisten muistoissa ”Puntarin Kalle” oli mies paikallaan. Hänen johdolla tilan asiat pysyivät kunnossa ja sopusäilyi niin vaimon sukulaisten kuin palkollistenkin kanssa. Perheenkin kannalta katsoen elettiin hyvää aikaa.

Talossa tarvittiin silloin paljon vierasta työvoimaa. Kun pellolle ja metsään oli lähdössä useampia miehiä, ei isännän tarvinnut aina olla mukana. Niinpä Kalle Puntarillakin oli omia harrastuksia. Sellainen oli kivenhakkuu, jota voi kyllä pitää työnäkin. Hän hakkasi ja kiilasi kallioista rakennusten peruskiviä, joten silloisten rakennusten kivijalat Puntarilla ovat kaikki hänen käsialaansa.

Maamiesseuraa ovat johtaneet Pentti Saarnivaaran pitkän puheenjohtajakauden jälkeen Pekka Vasamo, Veikko Ylitalo, Ensi Kulta kahteen otteeseen, Olli-Pekka Kotamäki ja nykyisin Lassi Mäkinen. Hänen lisäksi nykyisessä johtokunnassa ovat Matti Metsola sihteerinä, Janne Sipilä rahastonhoitajana sekä jäsenenä Pentti Eskolin, Ensi Kulta ja Hannu Seppä.

Maamiesseura on vuosisadan ollut Tarvasjoen maanviljelijöille korvaamaton apu maatalousneuvonnassa, ammattitaidon kehittämisessä ja elinkeinon harjoittamisessa. Erityisneuvonnan tultua yhä tärkeämmäksi ja neuvonnan laajentuessa kaikissa tiedotusvälineissä jokaisen ulottuville on maamiesseuran piirissä moneen kertaan mietitty miten seura voi tässä ajassa parhaiten palvella yhä harvenevaa viljelijäkuntaa. Mietitty on sitäkin, onko enää nykyajassa seuran tarvetta neuvonnan alalla ja voisiko voimavarat yhdistää esim. maataloustuottajajärjestön kanssa. Tänä päivänä ja tulevaisuudessa maatalous on kuitenkin korvaamaton – elämän ammatti. Yhä vähenevän, mutta sitä ammattitaitoisemman, viljelijäkunnan kautta ihmiset saavat jokapäiväisen leipänsä. Me rakennamme kuitenkin esi-isiemme työn pohjalta ja heidän työnsä hedelmistä me elämme.

Ida ja Kaarle Puntari.

– ”Pesuvadin”, joka varmasti pysyi paikallaan, hän hakkasi aikamoiseen kivenmurikkaan ja asensi sen karjakeittiöön, missä kävi käsienvesulla. Sittemmin löysin sen kanojen juomakuppina ja kuulin kauniin kivikupin historian. Nyt se on pihassa lintujen kylpy- ja juomapaikkana. Voisi se olla vaikka Kalle Puntarin muistokivi, erikoislaatuinen, niinkuin mieskin on ollut aikanaan.

Siellä hänen kerrotaan Juvan Rahkasuon laidan kalliolla työskennelleen päiväkaudet, milloin yksin, milloin apulaisen kanssa. Näitä kertoivat vielä naapurit ja myös Seppälän Taimi, Näreen Elli, Leinon Ville ym. hänet muistavat,

Meijerin johtokunta viime vuosisadan alussa. Vas. Kaarle Puntari.

joihin ehdin tutustua, kun 1955 Tarvasjoelle tulín.

Mitähän sanoisi Puntarin Kalle nyt jos näkisi Juvan Rahkasuon ympäristöineen? Ihmettelisi varmaan, että missä on se tasainen Levon keto, jossa nuoret kesäiltoina kokoontuivat. Suokin on vain tasainen turvekenttä ilman kakkärämäntyjä, marjoja tai muuta kasvillisuutta. Nyt on hänen kallioittensakin vuoro tulla murkatun raiskatuiksi ja poiskuljetetuiksi ties minne. – Kalle tulisi varmaan hyvin surulliseksi, mutta ei hän vihaa pitäisi, vaan ymmärtäisi ja antaisi anteeksi. Hän sanoisi varmaan, että luonto uhrataan mammonan alttarille, sillä hän

Anne Mäkinen – hiihdon Suomenmestari

Ensimmäisen kerran Tarvasjoella on hiihdossa Suomenmestari, nyt jo kaksinkertainen ja lisäksi viime talvelta myös Pohjoismaidenmestari. Tämä nuori lupaava hiihtäjä on vielä N18-sarjassa hiihtänyt Anne Mäkinen, neitonen Killalasta.

Nyt toista vuotta urheilulukiassa Vuokatissa opiskellut Anne kertoo olleensa aina liikunnallinen ja innostunut urheilusta. Jo lapsena hän harrasti yleisurheilua ja hiihti talvella, jos vain lumi antoi siihen Tarvasjoella mahdollisuuden. Vakavammin hän innostui hiihdosta 13–14 vuotiaana ja menestyi Hopea-sompakisoissa. Kun naapuripitäjän urheiluseura Marttilan Murto on erikoistunut hiihtoseurana Tarvasjoen Urheilijoita aktiivisemmin, liittyi hän sen riveihin. Sieltä hän sai myös henkilökohtaisen valmentajan Pentti Lehtosen, joka uskollisesti ja asiantuntemuksella on edelleen ollut hänen valmentajanaan.

Varsinainen läpimurto Anne Mäkisen kilpailu-uralla tapahtui 1998, kun hän saavutti N16-sarjassa vapaan hiihtotavan 5 km. SM-pronssia Torniossa ja myös vapaan 10 km:llä SM-pronssia Ilomantissa. Kun hän 1999 kilpaili N17-sarjassa, tuli jo Suomenmestaruus Äänekoskella vapaan 15 km:llä. Viime talven N18-sarjassa hän oli ikäryhmänsä ehdoton ykkönen Suomessa. Niinpä hän voitti sarjansa kaikki kilpailut kahta lukuunottamatta, joissa hän tuli toiseksi. Toinen näistä kilpailuista oli SM-kilpailujen 5 km. perinteinen, jossa hän tuli Kirsi Perälän jälkeen hopealle. Samoissa Punkalaitumen SM-kisoissa hän voitti vapaan Suomenmestaruuden. Viime talvena pidettiin Virossa Otepäässä nuorten Pohjoismaiset hiihtomestaruuskilpailut, jonne Anne valittiin edustamaan Suomea. Kunniakkaasti hän edustikin, sillä 5 km. perinteisellä hän voitti Pohjoismaiden mestaruuden. Keravan SM-hiihdoissa hän jo kokeili mitä olisi hiihtää aikuisten kisoja ja viesteissä hän on oman osuu-

Anne Mäkinen Tatrassa 1998 saavutettuaan Nuorten talviolympialaisissa viestipronssia Suomen joukkueessa.

tensa vienyntä kiitettävästi vanhempien mukana.

Anne kertoo, että pääsy Vuokatin urheilulukioon oli ratkaiseva hänen kilpailu-uran kehityksen kannalta. Lukion käynti neljänä vuotena antaa riittävät mahdollisuudet harjoitteluun. Harjoitusolosuhteet Sotkamossa ovat parhaat mahdolliset hiihtopotkineen ja aikaisine lumineen. Viime talven hyvät saavutukset nostivat Annen nuorten MM-valmennettävien ryhmään, jossa on 6 tyttöä ja 6 poikaa. Heitä valmentaa entinen hiihtoliiton päävalmentaja Heikki Pusa ja koulun valmentaja Esko Paavola. Valmennukseen kuuluu viikon leiri joka kuukausi. Nuorten MM-kisat ovat ensitalvena Puolassa ilmeisesti Zakopaanassa. Annen sarja on nyt noussut N20.

Annen henkilökohtainen valmentaja Pentti Lehtonen, joka valmentaa myös Krista Uusitaloa, sanoo nuorten hiihdon nykytason olevan erittäin kovan. Sitä taust-

oli uskovaan mies. Joka ilta hän on pitänyt iltahartauden väelleen lukien äänneen raamattua. Ympäristön lapsille hän piti pyhäkoulu Puntarin tuvassa, kesäisin ulkonakin.

Hänet oli valittu luottamustoimiin, niin seurakunnan, kuin talouselämänsä eri aloilla. Se on todettavissa mm. kokouksissa otetuista ryhmäkuvista, joista valittavasti vuosiluvut puuttuvat. Ollessaan meijerin rahastonhoitajana pitkään hän kävi kuukausittain hevospelillä hakemassa Turusta tilipussit täällä maidonlähettäjille jaettavaksi. Nahkainen laukku, jolla hän tilipusseja kuljetti on vieläkin tallella.

Kalle Puntarin lukuharrastuksesta kerovat monet hänen nimikirjoituksellaan varustetut vanhat kirjat: Raamatut, Bibliat, Postillat ja katekismukset. On Siionin Kanteleet ja Siionin Virret sekä muita virsi- ja laulukirjoja. Hengellinen Virvoittaja, Hengellinen Arreaitta ym. harvinaisempia kirjoja on säilynyt useita. Ne ovat kuin aarteita vanhassa kaapissa.

Toisessa vanhassa kaapissa, josta koulutodistuskin vasta kaksi vuotta sitten löytyi, oli ruutia, reseptejä, eläinten lääkkeitä ym. taloudessa tarvittavaa ja hyvässä tallella pidettävää tavaraa. Olemme päätelleet, että se jyrkävä kaappi olisi Kalle Puntarin koulukäsityö. Siten se on 115 vuotta vanha kuten se koulutodistuskin, josta sain idean tähän kirjoitukseen.

Kaarle Oskari Puisto, sittemmin Puntari, ehti olla 34 vuotta Puntarin talon isäntänä. Hän eli Idan kanssa sisältörikkaan elämän, hoiti talon ja kasvatti perheen, vaikka ei omia lapsia ollutkaan. Hän oli hyvä isä vaimonsa lapsille ja miehenikin muistaa hänet oikeana isoisänä.

”Kiitavi aika, vierähtävät vuodet, miespolvet vaipuvat unholaan, Kirkasna aina sielujen laulun taivainen sointu säilyy vaan.”

Eeva Yli-Halla

taa vasten hän arvioi, ettei Annen kilpailusaavutuksia ymmärrät arvostaa kyllin korkealle. Hänestä Anne on huippulahjakas, nopea, kimmoisa ja voimakas. Parasta on, että hänellä on erinomainen kilpailu- ja harjoittelumotivaatio ja että hän persoonana on loistava, iloinen ja energinen. Hiihto on yksilölaji, jossa yksin taistellaan omien mahdollisuuksien rajoilla. Nykyisin pelkkään harjoitteluun käytetään n. 600 t. vuodessa. Jos mukaan laskee kilpailut, hieronnat, veritytelyt jne., käytetty aika nousee yli 1000 tuntiin eli yli 40 täyteen vuorokautteen vuodessa.

Urheilussa on myös se ikävä puoli, jota sekä Anne että Pentti muistuttavat, että harrastus maksaa. Hiihtovälineet ovat kalliita. Joka hiihtomuo-dolla on omat välineet ja sopivia ei aina löydy. Sama pätee voiteisiin, rullasuksiin, jopa asuihin. Anne arvioi, että n. 50 000 mk menee vuosittain. Onneksi sponsoreita on löytynyt Tarvasjoenkin yrittäjistä, joille kiitos. Kotiväki on ollut mahtavasti mukana kannustamassa ja tukemassa. Vahvasti Anne tuntee olevansa tarvasjoekalainen, vaikka olosuhteet ovat vieneet naapuriseuraan ja koulu- ja harjoittelu-paikat ovat kaukana.

Anne toivoisi, että hiihtoharrastus Tarvasjoellakin kasvaisi ja nuoret löytäisivät enenevästi sen omaksi lajikseen. Hiihtokoulut voisivat olla apuna alkuunlähdössä. Yksilölajit eivät nykynuoria oikein viehätä, mutta kun niihin lähtee mukaan saa kokea vapaan yrittämisen riemua ja liikunnan iloa. Tosi ystäviä löytyy senkin harrastuksen piiristä ja maailma ympärillä avartuu. Annen ensi talven tavoite on päästä MM-kisoissa 10 parhaan joukkoon ja jatkossa pysyä Suomen hiihtäjien huipulla. Kotiseutu seuraa hänen uraansa suurella mielenkiinnolla ja toivottaa hänelle hyvää terveyttä, iloista kilpailuhenkeä ja parasta menestystä. Jo nyt olemme hänestä ylpeitä.

Kaukaa tulevat hakijat kirkkoherran virkaan

Tarvasjoella pidetään runsaan 40 vuoden tauon jälkeen papinvaalit. Olemme saaneet kolme hakijaa. Tuomiokapituli on asettanut heidät vaalisijoille. Vaalinäytteet annetaan loppukesästä ja itse vaali tapahtuu jonakin syyskuun sunnuntaina. Kaikki kolme hakijaa ovat Pohjois-Suomesta. Ensimmäiselle vaalisijalle asetettu kirkko-

herra Simo Rundgrén on Kolarista, toiselle seurakuntapastori Mauri Laakso Tornioista ja kolmannelle Sukevan kirkkoherran sijainen Vesa Äärelä Kajaanista.

Olemme pyytäneet heiltä vastaukset neljään kysymykseen. Näin he vastasivat.

1. Kuka olet?

Olen **Simo Arttur Rundgrén**, joka syntyi viisilapsiseen maanviljelijäperheeseen Kolarin pitäjässä, Tornionlaaksossa kesäkuun 28. päivänä vuonna 1953. Kotini on Muonionjoen rantatormällä, Ruotsin rajalla.

Perheeseeni kuuluu vaimo Marja, joka on englannin kielen lehtori sekä lapset Henna 24, Heta 19, Matias 17, Johannes 15, Joonas 12 ja Paulus 7. Tyttäret Henna ja Heta ovat opiskelemassa pääkaupunkiseudulla ja Matias Turussa Aurajoen urheilulukiossa, jossa myös Johannes aloittanee ensi syksynä. Nämä pojat ovat tällä hetkellä TPS:n A- ja B-junioriryhmässä pelaten jääkiekkoa. Joonas ja Paulus ovat vielä luonamme täällä Kolarissa.

Opin pienestä pitäen moninaiisiin kotitalon käytännön töihin, mutta vanhempieni rohkaisemana lähdin myös koulu tielle. Kirjoitettuani ylioppilaaksi etsiskelin elämän suuntaani opiskellen mm. Turun Yliopistossa humanistisessa tiedekunnassa, jossa Marja-vaimoni aikanaan suoritti FM-tutkinnon.

Suoritettuani asepalveluksen, jota varten sain opintojeni ja erilaisten työtehtävien vuoksi muutaman vuoden lykkäystä, koin voimakkaan, sisäisen hengellisen kutsun. Kotini oli ns. kirkkouskovainen koti, josta silloin tällöin käytiin kirkossa ja jossa kunnioitettiin kristillistä tapakulttuuria ja moraalia. Ilmeisesti tästä syystä suuntauduin hengellisessä etsinnässäni kuin itsestään selvyytenä kotikirkkooni päin.

Tulin myös pikkuhiljaa vakuuttuneeksi siitä, että minun elämäntehtäväni tulisi olemaan teologin tehtävä ja niin hakeuduin Helsingin Yliopiston teologiseen tiedekuntaan, josta valmistuin vuonna 1982 ja tulin vihityksi papiksi.

Pappisurani aikana olen toiminut erilaisissa tehtävissä lähinnä Lapissa ja erityisesti Tornionlaaksossa sekä Suomen että Ruotsin puolella. Olen tehnyt tavanomaista seurakuntatyötä viitisentoista vuotta, josta ajasta kirkkoherranakin yli kahdeksan vuotta. Lisäksi olen johtanut kristillistä kansanopistoa Ylitorniolla ja toteuttanut yhteistyössä Lapin Maaseutukeskuksen ja Työvoimahallinnon kanssa maaseutuväen EU-projektin.

Kirkollisia luottamustehtäviä olen hoi-

tanut mm. Oulun hiippakuntakokouksessa, sekä diakonia- ja yhteiskuntatyötoimikunnassa sekä Oulussa että kirkkohallituksessa, Helsingissä.

Tämän vuoden lopussa päättyvällä kaudella olen koettanut vaikuttaa kotipitäjän asioihin myös kunnallisissa luottamustehtävissä valtuustossa ja hallituksen puheenjohtajana. Olen kyllä nyt vakuuttunut siitä, että kirkkoherralle on riittävästi työtä seurakunnassa ja toivon, että minun ei tarvitse, mikäli minun Tarvasjoelle valitsette olla mukana kunnallisissa luottamustehtävissä.

2. Miksi hait Tarvasjoelle?

Totesin jo tuolla edellä, että olemme molemmat, vaimoni ja minä aikoinaan opiskelleet Turussa. Seutu on siten tuttu ja jäänyt nuoruuden ajoilta mieleen myönteisenä. Nyt ovat poikamme jääkiekkourheilun vetäminä muuttaneet jo sinne. Nämä seikat ovat saaneet meidät vakavasti pohtimaan, voisimmeko tehdä työtä myös Turun seudulla ja samalla tukea vielä heitäkin.

Tätä pohdiskellessamme tulivat Tarvasjoen ja Kaarinan kirkkoherran virat hakuun. Tutustuin näihin kumpaankin ja päädyin Tarvasjokeen, koska sain pitäjistä myönteisen kuvan.

Ihmiset ovat siellä minulle kerrotun mukaan aktiivisia ja pyrkivät toimimaan monella tavoin oman kotipitäjänsä tulevaisuuden hyväksi. Kuulin, että lähialueina pitäjään rakennetaan yläaste ja että siellä ollaan muutoinkin kiinnostuneita lasten ja nuortenkin harrastusmahdollisuuksista ja siis heidän tulevaisuudestaan. Hämmästelin pitäjän hyvää palvelusosa. Lisäksi sain sekä kirkkoherralta että kunnanjohtajalta kuulla, että ”ihmiset eivät ole riidanhaluisia”. Kun tähän lisätään vielä Turun läheisyys, niin jotenkin vain pitäjä alkoi kiinnostaa. Mutta ennen kuin lähdin paikanpäälle tutustumaan olin lukenut Tarvas-kotiseutulehden numerosta 2/1999 monia mielenkiintoisia asioita pitäjistä ja seurakunnasta. Erityisen vaikutuksen tekivät koululaisten Katariina Kumpulaisen, Minna Mäkitalon, Anna Vuorisen ja Riikka Vyyryläisen kirjoitukset. Toivoisinpa, että jokainen suomalainen lapsi voisi olla yhtä ylpeä kotipitäjästään kuin he ovat!

3. Miten kirkon ääni voisi kuulua yhteiskuntamme ongelmassa?

Suomella on omat suurenluokan kansalliset ongelmansa, joihin on löydettävä ratkaisu hallituksen ja eduskunnan viitoittamalla tavalla. Tällä hetkellä näyttää kasvavan kuilu niiden välillä joilla menee lujaa ja niiden välillä, jotka kituuttelevat aika niukalla tavalla eteenpäin. Köyhyyksikin on taas tullut Suomeen jäädäkseen.

Näihin asioihin olemme kiinnittäneet huomiota kirkkohallituksen diakonia- ja yhteiskuntatyön toimikunnassa ja olemme pitäneet yllä keskusteluyhteyttä eduskuntaan ja hallitukseen. Piispat ovat myös aktivoituneet käyttämään puheenvuoroja yhteiskunnallisista ongelmista. Tätä kirjoittaessani kertoi aamu-uutinen, että arkkipiispa Paarma oli kiinnittänyt myös huomiota mm. siihen kestävämpään tilanteeseen mikä on syntynyt viime laman konkurssialtojen seurauksena, kun mm. monet takaajat ovat menettäneet kaiken omaisuutensa joutuneet elinikäiseen velkakierteeseen.

En tunne vielä tarkemmin Tarvasjoen tilannetta, mutta sain sen käsityksen, että seurakunta ja kunta tekevät siellä hyvää yhteistyötä. Arvatenkin on samoja ihmisiä luottamuselimiissäkin. Luultavasti diakoniatyö mielletään sielläkin yksittäisten hätään joutuneitten ihmisten sekä hengellisenä että aineellisenä auttamisena. Ja varmaankin siihen sisällytetään myös vastuu elinympäristöstä, ihmisten työmahdollisuuksista ja toimeentulosta yleensäkin.

Pitäisin tärkeänä sitä, että paikkakunnalla käytäisiin keskustelua siitä, mikä on meille tärkeää yksilöinä, perheinä, kylänä ja pitäjänä. Se voisi olla sellaista maanläheistä arvokeskustelua myös siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Ei pappikaan näissä asioissa ole muita seu-

rakuntalaisia erinomaisempi, mutta hän voisi omalta osaltaan olla virittämässä ja pitämässä yllä tuollaista keskustelua. Nyt kun Tarvasjoki ottaa vastuun myös yläasteikäisten kasvattamisesta, niin on mielenkiintoistakin keskustella myös kasvatuskysymyksistä, jotka ovat aina läheisiä lapsiperheille.

Ja entäs sitten vastuumme vanhenevasta väestöstä tai työikäisten paineet ja maatalous- ja muiden yrittäjien huolet. Näkemykseni on, että tasapainoisessa yhteisössä nähdään laajasti asiat myös muusta kuin omasta näkökulmasta ja tätä ymmärtämystä voimme oppia vain jos olemme kanssakäymisessä ja keskustelemme toistemme kanssa. Seurakunnalla voi olla rakentava ja yhdistävä tehtävä pitäjässä.

4. Mitä harrastat ja miten vietät vapaa-aikaasi?

Isossa perheessä menee vanhempien aika työhön ja kotiaskareisiin ja lasten harrastusten tukemiseen. Mielelläni lueskelen ja muuten vain mietiskelen, jos joutilasta aikaa jää. Pidän musiikista, laulaa hoilottelen, joskus rämpytän kitaraakin ja harrastan myös kirjoittamista ja puheitten pitämistä muuallakin kuin kirkossa, jos joku pyytää ja almanakkaan sopii.

Erityisesti poikien mukana olen tempautunut mukaan myös jääkiekkoon. Olen käynyt jonkun valmennuskurssinkin ja saanut sieltä erinomaisia näkemyksiä lasten ja nuorten kaikinpuoliseen kasvatustyöhön. Olen ollut tuolla kaukalolla eri-ikäisten joukkueitten mukana valmentamassa ja otteluissa johtamassa peliä. Papin työn ongelma vain on tämän harrastuksen kohdalla siinä, että aika usein juuri lauantaina ja sunnuntaina otteluiden aikaan on kirkollisia toimituksia.

1. Kuka olet?

Mauri Laakso, ikä 38 vuotta, naimaton. Olen opiskellut teologiaa Helsingin yliopistossa 1984–1991, jolloin valmistuin. Papiksi minut on vihitty Oulussa 8.1.1992. Olen toiminut pappina kahdeksan vuoden ajan Oulun hiippakunnan eri seurakunnissa. Näitä ovat olleet Reisjärvi, Vihanti, Kaustinen, Kiiminki ja vuodesta 1998 alkaen Tornio.

2. Miksi hait Tarvasjoelle?

Olen Tarvasjoelta kotoisin, vanhempani ja sukulaiseni ovat täällä. Tarvasjoella olen kasvanut ja käynyt kouluni, yläasteen ja lukion Liedossa. Olisi mukavaa palata takaisin kotiseudulle.

3. Miten kirkon ääni voisi kuulua yhteiskuntamme ongelmassa?

Kirkolla ei ole omaa erityistä viisautta yhteiskunnan ongelmien ratkaisuun, mutta kirkon julistustyön kautta on mahdollista pyrkiä vaikuttamaan päättäjien omaantuntoon ja muistuttaa heitä ja kaikkia ihmisiä yhteisestä vastuusta ja oikeudenmukaisuuden toteutumisesta. Kirkon ja seurakuntien diakoniatyö on omalta osaltaan auttamassa ihmisiä heidän vaikeuksissaan.

4. Mitä harrastat ja miten vietät vapaa-aikaasi?

Harrastan lukemista, sekä oman alan että muuta kirjallisuutta. Sukututkimusta silloin kun siihen on aikaa. Ulkoilmassa kävelyä ja pyöräilyä.

1. Kuka olet?

Olen **Vesa Äärelä**, syntynyt 36 vuotta sitten Raumalla ja siellä kasvanut, myöhemmin 10-vuotiaana muutin vanhempien kanssa Ylihärmään. Nykyiseen perheeseen kuuluu vaimo Riitta ja 7-vuotiaat Anna ja Elina.

Yo-tutkinnon ja asepalveluksen jälkeen suoritin Kirkon nuorisotyönohjaajan tutkinnon ja toimin viransijaisena Lohtajan srk:ssa 1986–87, vastuualueena päiväkerho, varhaisnuoriso, pyhäkoulu ja nuorisotyö. Sen jälkeen siirryin Sleyn palvelukseen opiskelijatyöntekijäksi Hämeenlinnaan vuosiksi 1987–88.

Vuonna -88 muutimme Australiaan, jossa aloin teologiset opinnot Adelaidessa. Opiskeluaikana olin mukana vastuunkantaja siirtolaistyössä toimittaen jumalanpalveluksia ja kotivierailuja tehden. Pappisvihkimys oli vuonna -94, ja aloin papintyöt kahden englanninkielisen seurakunnan kirkkoherrana Brisbanen alapuolella Albertonissa ja Woongoolbasassa, jotka kummatkin ovat maanviljelysalueita. Australian luterilaisen kirkon srk:nissa on yleensä vain yksi palkattu työntekijä, eli pappi. Työala muotoutui sen mukaisesti, eli lapsityöstä alkaen kaikki mahdollinen ja mahdoton. Koska paljon työstä tehtiin vapaaehtoisin voimin, oli maallikkokoulutus ensiarvoisen tärkeää. Tyttöjen tullessa kouluikään halusimme palata Suomeen, ja niin teimmekin keväällä -98.

Aloitin Sleyn piiripappina Itä-Suomen piirissä, vastuualueena raamattukoulutus ja erilaisten juhlien ja tapahtumien järjestely. Helmikuussa -99 piispa Wille Riekkinen pyysi minua Sukevan vs.kirkkoherraksi, koska vakitukselle viranhaltijalle myönnettiin kolmen vuoden virkavapaus lähetyksessä oloa varten. Sukeva on myös yksipappinen srk ja siksi saan olla mukana kaikissa työaloissa. Ja onhan sitä tullut tehtyä kaikkea muutakin, mm. haudankaivuuta, mutterinvääntöä jne., mutta tuossa päällimmäiset.

2. Miksi hait Tarvasjoelle?

Olen viihtynyt todella hyvin pienissä srk:ssa ja sellaisesta olen myös haaveillut vakituksena paikkana. Toiseksi, Tarvasjoki on sopivan lähellä juuriani Varsinais-Suomessa Rauman ja Pyhärannan seutua. Sain Tarvasjoesta myös hyvin myönteisen kuvan ihmisläheisenä, aktiivisena ja luonnonkauniina paikkana. Mitäpä sitä houkuttimeksi muuta tarvitsee?

3. Miten kirkon ääni voisi kuulua yhteiskuntamme ongelmassa?

Kirkon ensisijainen tehtävä on evankeliumin julistaminen, ja ihmisten vastaus tähän evankeliumiin sitten vaikuttaa (toivottavasti) siinä arkipäivän elämässä myönteisenä suhtautumisena myös lähimmäiseen ja yleensä kaikkiin elämän alueisiin. Kyllähän kirkko toimii usein eräänlaisena yleisenä omantunnon äänenä yhteiskunnassa, ja hyvä niin. Mutta toisaalta, kirkonkin kannattaa olla tarkkana, mihin asioihin noikkansa laittaa ja milloin sen avaa, ettei tule puhutuksi asioista, joista ei tiedä tarpeeksi.

Paikallisseurakunnassa vastuun kantaminen käy ja onnistuu parhaiten yhteistyössä eri tahojen, kuten esim. kunnan ja eri yhdistysten kanssa. Mahdollisuudet ovat tietysti rajattomat, mutta resurssit toimenpiteisiin usein rajalliset. Äänen lisäksi kun tarvittaisiin niitä konkreettisia tekoja.

4. Mitä harrastat ja miten vietät vapaa-aikaasi?

No, jos sitä vapaa-aikaa olisi enemmän, niin harrastaisin edelleen moottorien rasailua ja rakentelua, valokuvausta ja valokuvien kehitystä, tennistä, lukemista, ja sen semmoista. Nyt vapaa-aika kuluu talon pienissä korjaustoissa, arjen askareissa ja perheen kanssa.

Kirkon riemuvuoden 2000 Pyhän Jaakon vaellus

Kesäkuun 15. päivän iltana saapuu Tarvasjoelle Kristuksen ristiä kantaen pyhiinvaeltajien ryhmä pitkin Hämeen Härkätietä, joka on vuosisatojen ajan, jo keskiajalla, ollut myös pyhiinvaellustie. Tämän tien varteen on ilmestynyt vaelluksen tunnusmerkki eli P. Jaakon simpukka laudan kappaleelle poltettuna.

P. Jaakon vaellustie kulkee nykyisen EU:n halki täältä unionin itäisimmästä maasta läntisimpään eli Espanjan länsirannikolle Santiago de Compostelaan eli apostoli Jaakobin haudalle. Keskiajalla tämän reitin itäisimmässä päässä Hattulan Pyhän Ristin kirkossa säilytettiin Kristuksen v. 325 Jerusalemissa löydetyn ristin pientä murusta. Tätä vaellettiin ulkomaita myöten kunnioittamaan Hämeen Härkätietä pitkin. Niinpä täältä myös lähdettiin samaa tietä pitkin kohti apostoli Jaakobin hautaa Espanjassa. Vaeltajat kulkivat Tarvasjoen kautta. He yöpyivät tien varren taloissa ja rukoilivat matkan varrella olevissa kirkoissa.

Nyt elvytetään tätä vanhaa perinnettä. Suomen Ekumeeninen Neuvosto järjestää pyhiinvaeltajapapin Kalle Elonheimon johdolla tämän vaelluksen, joka niin paljon kuin mahdollista noudattelee ikivanhaa Hämeen Härkätietä. Pyhiinvaeltajia P. Henrikin vaelluksella Nousiaisista Kokemäelle.

PEKKA SAKARI MÄKINEN

5.3.1951–20.1.2000

Lumipyryisenä tammikuun päivänä päättyi Pekka Mäkinen elämä traagiseen metsäkoneonnettomuuteen Koskella. Seurakuntamme menetti kirkkovaltuuston jäsenen ja kirkkoneuvoston taloudellisen jaoston puheenjohtajan. Pekan kuolema oli suuri tappio Tarvasjoen seurakunnalle. Hän hoiti seurakunnan asioita kuin omaa perhettään. Hän jaksoi kantaa monin tavoin huolta myös seurakunnan työntekijöiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta. Hänen aloitteestaan käynnistyi seurakunnassamme m.m. Työtoiminta eli työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävä kuntoutus. Kiitollisuudella ja siunaten muistamme Pekkaa taivaallisen Isän edessä.

Pekan muistotilaisuudessa Tiina Lietzen piti oheisen muistopuheen:

Muistopuhe Pekalle

Liki yhdeksän vuotta sitten moni meistä täällä nyt olevista oli mukana Pekan 40-vuotis-syntymäpäivillä. Meidät oli kutsuttu Turun kaupunginteatteriin katsomaan musiikinäytelmää ”Muuttuvat laulut”. Sen nimisävelmästä otin silloin tekstin pitämäni puheeseen Pekalle, ja niihin samoihin sanoihin palaan nyt: ”On täällä jokainen vain tämän kerran, sä siksi etsi ystävää”. Ystävän me Pekassa löysimme, ja ystävän me olemme nyt menettäneet.

Tulin tuntemaan Pekan työn kautta. Hänen metsäurakointinsa oli alkanut jo 70-luvulla. Pekan työura oli aivan sama kuin koko metsäalan koneellisen kehityksen kulku. Ensimmäisestä kotihallissa rakennellusta ajokoneesta nykyaikaiseen harvennusmonitoimikoneeseen mahtui yhden miehen elämän kaari. Pekka oli työssään hengen luoja ja pelinrakentaja. Hän osasi antaa arvon kaikille metsässä kanssaan toimineille. Metsu-

tajat saapuvat Tarvasjoelle torstaina kesäkuun 15. päivänä n. klo 17 aikoihin Marttilasta, syövät iltapalan, käyvät uimahallissa, osallistuvat ortodoksiseen panihida rukoushetkeen Tarvashovin edessä ja yöpyvät Euran koululla. Perjantaina aamupalan jälkeen on rukoushetki Tarvasjoen kirkossa ja vaeltajat jatkavat jalkaisin matkaa kohti Lietoa n. klo 9. Vaellus päättyy lauantaina 17. päivänä Turun tuomiokirkon edessä pidettävään kansallispyhäkömmme 700-vuotisjuhlaan ja kirkkomme Riemuvuoden juhlaan.

Tarvasjokelaiset voivat vällan mainiosti vaeltaa jalkaisin mukana torstaina Marttilan rajalta Euran koululle ja taas kirkolta Tiensuuhun perjantaiaamuna. Myös torstai-illan rukoushetkeen, jonka toimittaa isä Petri Turusta, ja perjantaiaamun aamurukoukseen kirkossa kaikki ovat tervetulleita mukaan.

Pyhiinvaellus ei ole vain matkailua vaan hengellinen tapahtuma, jossa rukoillaan ja saadaan sisäistä rakentumista ja siunausta. Jumalan kansa on matkalla täällä maailmassa. Kristittyjä ihan alkuunkin kutsuttiin Apostolien tekojen mukaan ”sen tien vaeltajiksi”.

rien pinot tulivat varmasti ajetuiksi, ja kasoista oli puolestaan automiehen helppo koota kuorma. Tärkeimpänä pääomanaan Pekalla oli loputon kärsivällisyys. Muistan hyvin huhtikuun alun päivän vuodelta 1991. Seurakunnan ojalinjoihin puita tuotiin tien viereen aivan viimeisillä keleillä. Pekan kone oli jäänyt kiinni useampaan kertaan. Hän oli taas kerran purkamassa kuormaa päältä pois, kun tulin paikalle. Kauhistelin työn toivottomuutta, ja olin kai jo valmis jättämään mokomat puut vaikka seuraavana talvena ajettaviksi. Mutta ei, Pekka sai koneen ylös, kuorman päälle, pääsi muutama metrin eteenpäin, jäi uudelleen kiinni, kuorma alas, kone ylös. Sitä se oli, hosumatonta puurtamista. Se oli Pekkaa, se.

Pekka oli työnantaja kohtaan ehdottoman lojaali. Se taatusti näkyi kotona ylipitkinä työpäivinä ja siis perheen luota poissaolona. Tuskinpa yhtenäkin pääsiäisenä Pekka sai viettää pyhiä rauhassa. Pääsiäisen aikaan kun sattuvat yleensä viimeiset aamupakkaset, ja aivan lukematon oli vuosien myötä niiden puiden määrä, jotka näiden aamukahujen aikaan tuotiin metsästä. Työ metsässä oli yksinäistä, aamupimeistä iltahämärään. En kuitenkaan muista koskaan Pekan valittaneen sitä. Se oli elämänvalinta. Mutta aina hän oli yhtä ilahtunut jonkun poiketessa häntä tapaamaan työmaalle. Pekan ”moi, moi” kaikuu vieläkin korvissani. Ihminen on lahja toiselle ihmiselle. Näin on perheessä. Näin on työyhteisössä. Maailmassa on paljon asioita, jotka voi kohdata vain toisen ihmisen kautta.

Pekalla oli eläessään iso pala kultaa. Se kultakimpale oli hänen sydämessään. Siitä Pekan kultaisesta sydäimestä me työkaverit pääsimme nauttimaan. Ja nyt meillä on vain pohjaton ikävä. Pekan muisto elää, valoisana ja velvoittavana. Paras meistä sai lähtökutsun ensimmäisenä.

Toimittaja, vapaussoturi Erkki Yrjänä

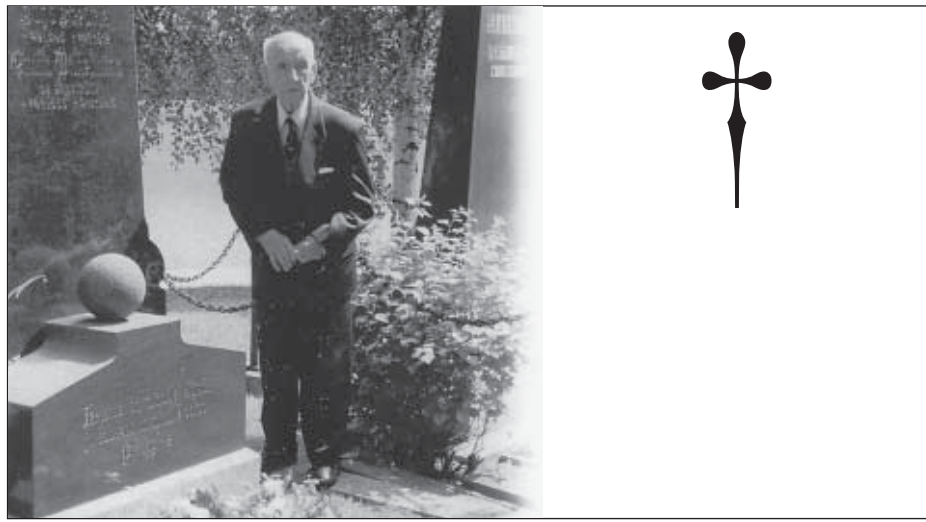
Helmikuun 3. päivänä kuoli Porin kaupunginsairaalaan heimo- ja vapaussoturi, sotaveteraani ERKKI URHO YRJÄNÄ 101 vuoden ikäisenä. Puolet satavuotisesta elämäntaipaleestaan hän toimi Porissa sanomalehtimiehenä; toisen puolen hän oli synnyinseudullaan monen merkittävän hankkeen aktiivinen toimeenpanija.

Erkki Yrjänä syntyi 15.5.1898 Tarvasjoella paikkakuntalaisten hyvin tuntemalla Herrasmannilla J.F. Fingerroosin nuorimpana lapsena. Evankelisesta liikkeestä hengellisen herätyksen saanut isä luopui 1908 suurehkoa maatilastaan, ryhtyi viljelemään pojalleen sopivammaksi katsomaansa Rauhalinna-tilaa sekä keskittyi antaumuksella rakentamaan Tarvasjoen seurakuntatalon nykyään palvelevaa rukoushuonetta, jonka sai valmiiksi 1911 vuotta ennen kuolemaansa.

Koska Erkki-poika oli vasta 13-vuotias oppikoululainen isän kuollessa, hänen äitinsä hoiti kotitilaa koko 1910-luvun ajan. Tällöin nuorella Erkillä oli aikaa moniin harrastuksiin. Tärkeimmäksi kuitenkin tuli voimakkaan isänmaallisen hengen hallitsema ystäväpiiri, johon kuuluivat Rauhalinnassa kesiään viettänyt sukulainen Axel Airo ja läheisen pappilan pojat, Turtolan veljekset. Myös heimoaate, halu auttaa suomenheimoisia Itä-Karjalassa innosti ystävyksiä, mutta ennen kaikkea näitä nuoria elähdytti ajatus itsenäisestä Suomesta, ja pian nämä aatteet joutuivatkin tulikokeeseen.

Erkki Yrjänä oli perustamassa elokuussa 1917 Tarvasjoelle suojeluskuntaa haluten näin liittyä Suomen vapauden puolesta taisteleviin. Levottomuudet lähiseuduilla, kansan kahtia jakautuminen punaisiin ja valkoiisiin järkyttivät nuorta miestä, maan itsenäistymisestä nyt oli kysymys. Vapaussodassa Yrjänä monien vaiheiden kautta päätyi Saariston Vapaajoukkoon. Heinäkuussa 1918 hän, heimoaatteelle uskollisena, värväytyi Vienan Karjalaan suuntautuneelle heimoretelle osallistuen mm. Vuokkinien taisteluun. Vuonna 1908 hän oli mukana paljastamassa Vienan ja Aunuksen retken muistomerkkiä Raatteen tiellä viimeisenä elossa olleena heimosoturina.

Itsenäisyyden alun ajan ensi vuosikymmenet Erkki Yrjänä toimi tarmokkaasti kotikuntansa luottamustoimissa:

Erkki U. Yrjänä sukuhaudan äärellä Tarvasjoen hautausmaalla 1998.

kunnankirjurina ja kunnallislautakunnan esimiehenä, nykykielellä kunnanhallituksen puheenjohtajana. Joutuessaan huolehtimaan kunnallisverojen laskennasta hän laati ns. Äyrikirjan, joka Gummeruksen kustantamana oli korvaamaton äyrien laskennan nopeuttajana ennen laskukoneita.

Kunnallisten tehtävien ohella Erkki Yrjänälle riitti voimia moniin harrastustoimiin. Tarvasjoen Nuorisoseuran johtohahmona hän sai vastuulleen 1921 maakunnallisten laulujuhlien järjestämisen, ensimmäisen laatuaan Varsinais-Suomessa itsenäisyyden aikana. Tarvasjoen Urheilijoiden puheenjohtajana hän oli puuhaamassa urheilukentän rakentamista ja vuodesta 1933 jokakesäisiä Lentopäiviä, joiden tuloilla voitiin rahoittaa urheilutoimintaa. Myöhemmin hänet kutsuttiin Tarvasjoen Urheilijoiden kunniajäseneksi. 1920-luvulla Yrjänä toimi suojeluskunnan paikallispuhujana. Hän toimitti 1994 laatimastaan Tarvasjoen Suojeluskunnan 20-vuotishistoriikista näköispainoksen. Suomalaismielisenä hän 1921 halusi muuttaa Fingerroos-sukunimensä kotikylänsä Yrjäntilän mukaan Yrjänäksi. –

Ryhtyessään 1920-luvulla itse viljelemään maatilansa Erkki Yrjänä kiinnostui alansa järjestötoiminnasta. Niinpä hänet valittiin Maataloustuottajien Varsinais-Suomen Liiton johtokuntaan osallistuen mm. Yläneen Vanhassakartanossa pidettyyn kokoukseen, jossa tehtiin historiallinen päätös tuottajien vehnä-

myllyn, Vehnä Oy:n perustamiseksi. Tästä alkoi Raision Yhtymän toiminta. Yrjänä oli viimeinen elossa ollut tämän merkittävän perustamis päätöksen tekijöistä.

Talvisotaan Erkki Yrjänä osallistui vapaaehtoisena reserviläisenä. Jatkosodassa hän oli ensin mukana mm. Porajärven ja Repolan taisteluissa, määrättiin sitten Äänislinnaan Itä-Karjalan sotilashallinnon metsäosastolle.

Sodan jälkeen Yrjänä luopui Tarvasjoen tilastaan ja siirtyi Poriin, ensin kirjapaino Andersénin konttoripäälliköksi, sitten 1952 lehtialalle. Hän perusti Porin Ympäristö-paikallislehden, jonka päätoimittajana hän oli 17 vuotta. Yrjänän lehdessä uutta olivat kunnanvaltuustojen kokousten selostukset, mitä tapaa moni lehti Satakunnan Kansaa myöten seurasi. Kun hän 71-vuotiaana myi Harjavalta-nimiseksi muutetun lehdensä, hän saattoi omistautua mieliharrastuksilleen: matkailuun ja kuorolauluun. Hän osallistui Satakunnan opastoiminnan kehittämiseen sekä kuului Porin Mies-Laulu-kuoron perustajajäseniin.

Kesäisin Yrjänä ikäautoilijana matkasi tapaamaan Ristitaipaleelle kenraali Airoa. Vuodesta 1915 nämä sukulaismiehet olivat olleet kirjeenvaihdossa, mikä jatkui Airon kuolemaan asti. Viime vuonna Yrjänä kävi henkilökohtaisesti luovuttamassa kirjeenvaihdon Sota-arkistolle.

Vielä yhteen voimanponnistukseen Erkki Yrjänä ryhtyi 93-vuotiaana, kun hän julkaisi muistelmansa YHDEKSÄN

VUOSIKYMMENTÄ ELETTYÄ SUOMESSA JA ITÄ-KARJALASSA SODAN JA RAUHAN AIKANA. Näin tämän läpi viime vuosisadan väkevästi eläneen ”puhuvan tietosanakirjan” tiedot ja muistot tulivat säilytyksi läheisilleen, kotiseutunsa ihmisille ja historioitsijoille. Myös monin haastatteluin niin lehdille kuin radioon hän omakohtaisesti kokeneena selvitti ja kuvasi ne syyt ja seuraukset, jotka loivat kansallisen heräämisen, maamme itsenäistymisen ja Suomen itsenäisen säilymisen, sekä sen esi-isämme mittamattoman työn, jolla nykyinen hyvinvointi-Suomi on rakennettu.

Kotiseuturakkaana hän kirjoitti myös usein Tarvas-lehteen kuvaten milloin maatalouden voimakasta kehitystä viime vuosisadalla, sen viljelijäin ammatillista heräämistä, kunnallishallinnon muuttamista, nuoriso-, urheilu- ja maanpuolustusjärjestöjen aktiivista toimintaa menneinä vuosikymmeninä tai kotiseutunsa sivistyksellistä ja henkistä kasvua. Myös hän oli voimakkaana kokenut sen hengellisen herätyksen, joka evankelisena herätysliikkeenä oli hänen lapsuudessaan väkevästi vaikuttanut, niin hänen kotinsa kuin koko paikkakunnan elämään. Itse hän oli kerännyt runsaasti pääomia Turun Yliopiston perustamiseen. Hän oli ollut mukana luotaessa kuntainliittoja tai rakennettaessa maatalouden kaupallisia järjestöjä. Mukana hän oli ollut myös, kun perustettiin Varsinais-Suomen Matkailuyhdistystä ja matkailun alalla hän itsekin toimi monien retkien oppaana, sekä uusia oppaita kouluttanut.

Vapaussodan Perinneyhdistyksen ja sitä edeltäneen Vapaussoturien Huolto-säätiön toiminnassa Erkki Yrjänä oli viimeisiin elinpäiviinsä saakka. Vielä tänä vuonna hän jaksoi osallistua vapaussoturien edustajana puolustusministeri Jan-Erik Enestamin uudenvuoden vastaanotolle.

Henkisesti vireänä, kolmella vuosikymmenellä eläneenä, Erkki Yrjänä seurasi kiinteästi kotimaan tapahtumia ja kävi velvollisuudentuntoisesti vielä äänestämässä viime presidentinvaaleissa.

Itsenäisen Suomen vaikeat ja valoisat ajat kokenut mies on nyt poissa. Syntymäseudun kirkkomaa katkee hänet, mutta muistot hänestä elävät.

Marja Mattila

Harva ihminen Tarvasjoella tietää, että Suomen Armeijan ylipäällikkö sotamarsalkka C.G. Mannerheim sai jatkosodan aikana syksyllä 1941 tarvasjokelaisilta kaksi kirjettä. Molemmat hän ilmeisesti hyvin tarkkaan luki, mutta tietävästi vain toiseen vastasi.

Tarvasjoen komppania 1/JR 35 oli jatkosodassa heinäkuun lopulta 1941 lähes levähtämättä taistellut kovia hyökkäystaisteluita Ivenselän, Kutisman, Villavaaran, Kenjakin ja Muntjärven kautta ja saapunut Itä-Karjalassa Suununjoen varressa Viiksitsan kylään lokakuun 16 päivänä. Tänne komppania jäi aseisiin peräti yhdeksäksi päiväksi.

Pysähtyminen tiesi myös parempaa huoltoa, sillä edellisinä päivinä ja viikkoina oli huonojen tieyhteyksien ja nopean etenemisen takia huolto usein jäänyt komppaniasta kauas taakse. Niinpä oli ollut aikoja jolloin komppania ei moneen päivään saanut lämmintä ruokaa ja kuivan muonankin loppuessa oli taisteltu hyvin nälkäisinä. Vaikeinta nopea eteneminen ja kovat taistelut olivat olleet lääkitämiehille. Haavoittuneet olisi ollut nopeasti saatava jsp:lle ja sotasaaraalaan, samoin kaatuneiden ruumiit rintaman taakse ja kotiseudulle. Haavoittuneiden kuljetus huonoilla tiellä oli tuskallista ja hidasta, jolloin moni menehtyi ennen riittävä apua.

Komppania oli kuitenkin taistellut kaikkensa antaen ja voittoaisti. Yksi jäytävä särö yhteistyössä oli kuitenkin ollut.

Mannerheim ja Tarvasjoki

Tarvasjoen komppaniaa tervehtimään tulleet kotipitäjän vieraat Otto Vesamo ja Kaarlo Keskitalo kuvattuna keskellä 25.10.1941 Kivatsussa Itä-Karjalassa.

Komppanialle määrätty komppanian päällikkö ei nauttinut miesten luottamusta. Hän oli kaikille ennestään tunnetton. Hänen toisaalta arka, toisaalta kunnianhimoinen johtamistapansa, jolla hän vei komppanian usein tarpeettomaan vaaraan, lisäsi epäluottamusta ja arvostelua.

Pysähtyminen oli komppanialle odotettu ja mieleen, vaikka nytkin oli oltava jatkuvasti vartiossa ja ajoittain linjassakin. Pieniä taisteluita ja yhteydenottoja tuli päivittäin, eikä oikeaa lepoa ollut.

Komppanialle jäi nyt kuitenkin aikaa käydä saunassa, joita Viiksitsaan oli jäänyt lämmityskuntoon muutamia. Täällä kaivettiin myös ensimmäiset korsut, tosin matalat ja pienet. Talvi teki tuloaan tehden kaiken kosteaksi, joka kylminä

öinä jäädytti vaatteet ja teltat. Lumipukuja alettiin taas tarvita suojaksi.

Noina päivinä miehille jäi kuitenkin enemmän aikaa puhua keskenään ja pohdita menneiden viikkojen tapahtumia. Niin montaa aseveljeä oli kohdannut surmanluodit ja monia oli kannettu haavoittuneena jsp:n kautta sotasaaraaloihin, eikä heidän kohtalostaan ollut edes tietoa. Väsymys ja hermoja raastavat muistot purkaantuivat alakuloisuutena, masennuksena ja jopa ärtyisyytenä. Kohtalot kuitenkin myös yhdistivät ja Vieno Nurmen päiväkirjan mukaan ennen komppaniassa harvinainen avoin keskustelu sai luottamuksellisesti ilmaisemaan ajatuksiaan.

Sitten tapahtui sellaista, joka lienee ollut viime sodassa ainutlaatuisia, koska

sodasta kertovat historian kirjatkin ovat sen tallantaneet. Kerron ensin Vieno Nurmen suulla: ”Vuohtjärven ja Kenjakin taistelujan aikana ja välittömästi niiden jälkeen alkoi mieliala Tarvasjoen miesten keskuudessa olla jo niin matala, että he pelkäsivät Tarvasjoen miesten kuolevan täällä sukupuuttoon. Suuri huoli oli myös siitä miten asiat kotona ja kylillä järjestyy, jos lähes kaikki miehet täällä tuhoutuu. Olihan meidän pienestä pitäjästä jo kymmenittäin miehiä kaatunut ja monesta tullut invalidi. Paljon oli jäänyt turvattomia leskiä ja orpoja. Usealta oli kaatunut jo kaksi veljeä. Kun toivotonmuus kasvoi, tuli yleiseksi mielipiteeksi, että jotakin olisi tehtävä. Nuoremmat upseerit olivat miesten kanssa samaa mieltä.

Pitkän pohdinnan jälkeen pidettiin 21 päivä lokakuuta neuvottelu, jossa päätettiin lähettää päämajaan kirjelmä Mannerheimille osoitettuna. Siinä selvitettiin miesten tosiasioihin perustuva huoli ja pyydettiin ettei pitäjän kaikkia miehiä pidettäisi tässä samassa komppaniassa, vaan ne hajoitettaisiin useampaan yksikköön. Ehkä näin jäisi ainakin osa pitäjän miehistä henkiin.”

Kirjelmää laadittiin toista päivää ja sitä kirjoittelivat ainakin korp. Lauri Saarinen ja stm. Viljo Laine. Komppanian silloinen kirjuri, siviilissä metsänhoidon-neuvoja, stm. Eino Saari kirjoitti adressin puhtaaksi. Kaikki aliupseerit ja miehistö kirjoitti tuon 23.10.1941 päivätyin

kirjeen alle. Myös komppanian päällikkö ja muut upseerit tiesivät hyvin asian, mutta sovittiin se kirjoitetuksi heidän tietämättä... Stm. Viljo Laine oli juuri lähtemässä kaatuneen Matti-veljensä hautajaisiin ja hänelle uskottiin adressin vieminen päämajaan Mikkeliin.

Se miten adressiin päämajassa suhtauduttiin, kertoo mm. VP:n kustantama Suomi Sodassa-kirja näin: ”Päämajaan saapuu (29.10. keskiviikko) kirje, jossa pyydetään väsymyksen ja tappioiden takia päästä lepoon. (allekirjoituksena 69 nimeä JR 35:stä)” Ev.lutn. Martti Sinnerman kommentti kirjelmästä kuuluu: ”Ylipäällikölle osoitettu erään komppanian miesten allekirjoittama adressi saapui lokakuun lopulla. Siinä esitettiin – täysin korrektisti – että komppania oli kärsinyt suuret tappiot, se oli koottu yhden pienen pitäjän alueelta ja ollut taisteluissa mukana alusta asti. Nyt jäljelle jääneet pyysivät päästä lepoon rintaman taakse. Tutkimuksissa kävi ilmi, että yksikkö oli taistellut koko ajan erinomaisesti, eikä kysymys ollut mistään kieltäytymisestä, kapinasta puhumattakaan. Karjalan Armeijan komentajalta (kenr. lutn. Heinrichs) asiaa tiedusteltaessa tämä ilmoitti, että miehet ovat parhailaan taisteluissa ja heidän tarkoituksestaan oli vain kertoa ylipäällikölle huolensa. Mannerheimin inhimillisuus tuli tässä yhteydessä erittäin hyvin esille, sillä hän ymmärsi miehiä, eikä ryhtynyt joukkoesiintymisestä huolimatta rangaiustustoiempiteisiin.”

Yrityksistä huolimatta en ole löytänyt arkistoista em. adressia, enkä näin ollen voi arvioida kirjeen sisältöä, mutta jos Nurmen päiväkirjan maininta toivomuksesta Tarvasjoen komppanian hajoittamisesta useampaan joukko-osastoon pitää paikkansa ja huoli koko komppanian tuhoutumisesta, on ollut hyvin oikeutettuna kirjelmän pääsisältö, ei olisi luullut olevan mitään syytä edes olettaa kapinaa. Sen sijaan komppanian miesten ensimmäistä kirjelmää, pyyntöä komppanian päällikön eroittamiseksi olisi voinut tulkitella näin. Sen sijaan tiedot siitä, että kenr.maj. W.E. Tuompo olisi pitkään harkinnut uskaltaako hän kirjelmää Mannerheimille esitellä pitää varmasti paikkansa. Hänen kenr.lutn. Heinrichsille lähettämä kysely ja keskustelu Tarvasjoen hyvin tuntevan kenr.lutn. A.A. Airon kanssa kuvaa sitä, että hän valmisteli asian hyvin ennen esittelyä. Voisi olettaa, että keskusteluissa Airon kanssa, joka aikanaan oli luonut koko alueellisen liikemallin ja järjestelmän ja pitäjätasoiset yksiköt, olisi arvioitu niiden järjestelmien ainoaa heikkoutta, tappioiden kasaantumista joihinkin pitäjiin. Myöhemmin uusia joukko-osastoja perustettaessa ei tätä ongelmaa enää tullut. Tarvasjoen komppanian kirjelmä Mannerheimille ei kuitenkaan ollut vielä loppuun käsitelty, mistä kerron myöhemmin.

Samaan aikaan sama huoli, pelko ja levottomuus tunnettiin myös kotikunnassa Tarvasjoella. Talvisodan raskaiden uhrien, 34 kaatuneen lisäksi, nyt oli kaatunut jo jatkosodassa 30 miestä, heistä 24 omassa komppaniassa. Pelolla odotettiin tietoja komppanian taisteluista ja ilmoituksia kaatuneista. Kenttäpostia odotettiin kiihkeästi ja tauko kirjeiden saapumisessa nosti aina pelon. Varsinkin syyskuussa ja myös lokakuun alussa oli ollut komppaniassa vaihteita, jolloin miesten oli ollut melkein mahdoton kirjoittaa. Kaikkein pahimmista taisteluista ja tappioista ei kukaan kirjeissään kertonutkaan, vaan lähes kaikkien kirjeiden sanoma oli optimistinen. Sensuuri valvoi myös, että joukko-osaston sijainti ja taistelujen eri vaiheet pysyivät salassa.

Huoli omista pojista rintamalla puhutti jo syyskuussa kunnanhallitusta ja se lähetti viranomaisille pyynnön saada lähettää edustajansa rintamalle tervehtimään oman kunnan komppanian miehiä. Lupa vierailuun tuli kuntaan lokakuun toisella viikolla ja matkaan lähetettiin kunnanhallituksen puheenjohtaja Otto

Suomen Marsalkka Mannerheim saapui 20.6.1942 klo 9.45 tarkastamaan Tarvasjoen komppanian lohkoa Pioneeriiniemen tukikohtaan. Kuvassa hän on juoksuhaudassa JR 35 komentajan Ev. S.E. Laaksosen kanssa.

Vesamo ja jäsen Kalle Keskitalo, joka vanhempien miesten mukana oli kotiutettu syyskuussa. He olivat lähteneet matkaan jo 23.10 ja tieto heidän saapumisestaan oli tullut komppanialle. Niinpä vieraita tiedettiin odottaa lauontaina 25.10. saapuvaksi. Kaikki pyrkivät siksi olemaan lähellä komppanian komentoa paikkaa, joka oli pienessä matalassa korusussa, jossa ei mahtunut seisomaan.

Aamupäivällä tuli käsky lähettää kaksi partiota Marttilan komppanian avuksi, joka oli linjassa. Komennus päättyi kuitenkin heti puolenpäivän jälkeen jolloin vieraat olivat juuri saapuneet. He olivat tulleet töpinän kautta, josta komppanialle tuotiin vieraiden runsaat tuliaisat: voita, lihaa, limppuja, tupakkaa, ym. Kuulumisia vaihdettiin puolin ja toisin. Monia terveisiä ja tietoituksia oli annettu vierailijoille tuotavaksi ja luottamuksellista postia ja tervehdyksiä he saivat kotiin vietäväksi. Tilanteita arvioitiin puolin ja toisin. Yleistä oli usko, että sota pian loppuisi ja rauha tulisi. Nurmi sanoo komppanian olleen noihin aikoihin kaikkein pienimmillään, sillä runsaiden tappioiden jälkeen, kun ei vielä täydennystä ollut tullut, oli komppanian vahvuus vain 46 miestä.

Mannerheimin seurueeseen kuuluivat kuvassa olevat puolustusministeri kenr. Walden, kenr.lutn. Airo, kenr.maj. Paalu ja ev. Laaksosen.

Vieraat lähtivät illansuussa ennen pimeän tuloa takaisin töpinään, jossa heidän oli määrä yöpyä. Vieraiden saavuttua töpinään n. klo 17 aloittivat venäläiset kovan tykistökeskityksen ja osumia tuli lähelle. Vieraidenkin oli suojauduttava savisiin monttuihin. Vahingoilta kuitenkin säästyttiin.. Yön nukuttuaan vieraat lähtivät sunnuntaiamuna paluumatkalle. Heidän palattuaan kotirintama sai realistista tietoa miehistään. Kirjeet jaettiin ja terveiset kerrottiin. Oliko kerrottu myös komppanian adressista Mannerheimille, ei ole tietoa. Pitäjällä on kuitenkin muisteltu, että meijerikkö Minne Laine, aktiivinen suoran toiminnan nainen ja rohkea lotta, olisi sanonut, että miesten kirjelmää tulisi myös kotirintaman puolustaa ja lähettää samanlainen vetoisuus Mannerheimille kuin miehettiin. Joka tapauksessa, kun kunnanvaltuusto 4.11.1941 kokoontui kokoukseen, kertoo sen 2 §. seuraavaa:

”Kunnanhallituksen esimies Otto Vesamo selosti valtuustolle matkaansa Viena-Karjalaan, jossa hän oli käynyt Tarvasjoen komppanian (kompp. N.o 5863

JR 35) sotilaita tapaamassa. Selostuksesta ilmeni, että kaksikolmasosa (2/3) komppanian miesvahvuudesta on joko kaatuneina tai haavoittuneena poistunut riveistä. Tämä johtuu niistä monista taisteluista, joihin komppania on urhoollisesti ottanut osaa, kuin myös osaltaan epäonnistuneesta komppanianpäällikkö lutn. Niemestä, joka nyt onkin siirretty toiseen toimeen. Komppanian miehet vaikuttivat varsin väsyneiltä.

Valtuusto päätti tämän selostuksen johdosta asianomaiselle viranomaiselle ehdottaa, että niille sanotun komppanian miehille, jotka ovat ilman lomaa tai nauttien vain muutaman päivän loman siinä tämän sodan ajan palvelleet, nyt myönnettäisiin kolmen viikon yhtäjaksoinen virkistysloma tai jos se ei käy päinsä, että heidät siirrettäisiin joksikin ajaksi pois karkijoukoista, jotta he taas henkisen tasapainon saavutettuaan ja varusteensa täydennettyään uudelleen voisivat menestyksellä taisteluun käydä meille kaikille kalliin ja tärkeän asian puolesta. Ote tästä pykälästä päätettiin lähettää armeijan ylipäällikölle sotamarsalkka Mannerheimille.”

Kirje, jossa oli ote tästä kunnanvaltuuston pöytäkirjasta, lähtikin heti aa-

saapui operatiivisen osaston päällikkönä evl. K.S. Laaksosen kanssa JR/35 samana päivänä suunnittelemaan Karhumäen valtausta.

Kun ilta oli jo myöhäinen, he saapuivat pataljoonan komentoteltaan mukanaan rykmentin komentaja L. Ruotsalo ja eräs sotatuomari. He kertoivat maj. Janssonille olevansa itsensä Mannerheimin lähettämänä tulleet tutkimaan kuka on yllyttänyt 1 komppaniaa kapinaan ja raportoitmaan siitä Mannerheimille. Maj. Jansson oli yllätynyt muistaen varmasti ensiksi, kuinka hän juuri eilen oli käynyt viemässä komppanialle evl. Ruotsalon kiitokset. Välittömästi käskyn saatuaan hän kuitenkin komensi lähettensä kutsuun komentoteltaan Tarvasjoen komppanian päällikön, vääpelin, yhden aliupseerin ja kaksi vanhempaa miehistön jäsentä.

Komppaniassa kävi kohahdus. ”Kaksi miestä ammutaan aamunkoitteessa”, joku vitsaili. Komentoteltaan lähtivät päällikkö S. Lampola, vääpeli H. Portaala, alik. V. Nurmi, korp. L. Saarinen ja yksi sotamies jota ei muisteta. Kuulustelun kulusta on ristiriitaista tietoa. Nurmi on kuvannut sen erittäin hyökkäväksi, jossa ev. Viljanen olisi sanonut kirjelmästä saavan sen kuvan, että komppaniassa on vihollisen käytreitä, jotka yllyttävät komppaniaa kapinaan. Ylipäällikkö oli määrännyt heidät toimimaan niin, että kapinan alkunäkökulmasta tuhoataan. Toisten lähteiden mukaan ev. Viljanen olisi vain kysynyt, mikä on tämän kirjelmän tausta ja miksi se oli suoraan Mannerheimille lähetetty?

Kysymys oli varmasti tiukka ja ensin siihen vastasi Lampola: ”Minä kuulin sellaisen kirjeen lähettämistä vasta lähtiessäni tänne. En minä ole kuullut mistään kapinasta mitään puhuttavan tai edes sellaiseen viitattavan. Kyllä miehet puhuvat suurista menetyksistä ja voimakkaasti kiroavat koko sotaa, mutta mistään kapinasta en ole kuullut ennen kuin täällä.”

Seuraavaksi kysyttiin Portaalalta, joka vastasi: ”Mää en tiärä koko kirjeestä mitään. Kylhän mää olen kuullut miesten jostaan atressist puhuvan eilenki ko hakivat ruisvelliä, mutta mistään kapinasta en määkä ol kuullu ennen ku täällä.”

Sitten kysyttiin Nurmelta ja hän kertoo vastanneensa: ”Olen yksi kirjeen allekirjoittajista. Kirjeen alkuunpanijoina ovat ne monilukuiset kaatuneet ja haavoittuneet, jotka pieni Tarvasjoen kunta on saanut antaa. He ovat ne, jotka tässä vielä elossa olevat on pannut heräämään ja oman pienen kotipitäjän puolesta kirjoittamaan. Ei yksi tai kaksi miestä, vaan jokaisen, koko komppanian.”

Nyt kysyttiin Lauri Saariselta, kuka oli kirjelmän alkuunpanija? Saarinen oli tunnetusti rohkea ja selväsana, eikä arkaillut vastata: ”Minä olen yksi kirjeen laatijoista ja allekirjoittajista. Meiltä on vielä jäljellä muutamii alkuperäsi komppanias ja meitin jäljelleolevaisten tuli mieleen, ett jollei Mannerheimi kerran tieärä, tai välitä tiätää, mitä linjoill tapahtuu, niin kerrotaan asia sill. Kirjees ei varmaan sanottu mittään simmost, mikä ei olis totta ja totuus pitäs ain uskaltaa sanoa. Kirjees ei sanottu sanallakka mistään palveluksesta kieltäytymisestä saatikka kapinast.”

Nurmen mukaan muut paikalla olijat olivat ilmeettömiä. Vain maj. Jansson istui ryhdikkäänä, kuten aina, mutta kasvoilta näki kuinka vaivaantunut hän oli ja piti kuulustelua vastenmielisenä. Viljanen oli hetken hiljaa, mutta kysyi sitten Janssonilta: ”Onko tämä se komppania, joka erillään taisteli Villavaarassa?”

Jansson oikaisi ryhtinsä ja vastasi arvovallalla joka ilmaisi, että hän piti kuulustelua mielettömänä: ”Kyllä tämä on juuri se komppania. Majuri Luukka, joka oli pataljoonan komentajana Villavaarassa, sanoi minulle sen tunnustuksen tästä komppaniasta, että se ratkaisi hänen pysymisensä siellä. Omasta puolestani voin sanoa tämän komppanian aina täyttäneen hyvin sille annetut tehtävät.”

Ev. K. Viljanen punastui ja hän huomasi kuulusteluilta pudonneen pohjan pois. Pelastaakseen jotenkin kasvonsa hän huusi: Ulos. Tulette vielä kuulemaan tästä.”

Viisi päivää myöhemmin, vieläpä samana päivänä kun kunnanvaltuuston kirjelmä lähti Tarvasjoelta kohti Mikkeliä, tuli komppanian komentotelttaan luutn. Leo Lehtimaja kuulustelemaan komppaniaa Mannerheimille lähetetyn kirjelmän johdosta. Hän oli siviiliammattiltaan lakimies, mutta Paimion komppanian upseerina oli kokenut samat kovat taistelut ja tiesi hyvin Tarvasjoen komppanian tappiot. Kuulustelut olivat laajat, mutta hän itse muotoili taitavasti perustellen pöytäkirjat sen luontoisiksi, että lukija ihmetteli miksei komppania ollut jo aikaisemmin vastaavaa kirjelmää lähettänyt.

On oletettavaa, että kuulustelupöytäkirja ja ote Tarvasjoen kunnanvaltuuston pöytäkirjasta kummankaan toisistaan tietämättä saapuivat lähes saman aikaisesti Mannerheimille. Nopeasti Mannerheim vastasikin, sillä vastauskirje Tarvasjoen kunnanvaltuustolle on päivätty 10.11.1941 ja kuului seuraavasti:

TARVASJOEN KUNNAN KUNNANVALTUUSTON PUHEENJOHTAJA, TARVASJOKI.

Kunnanvaltuusto on t.k. 6 p:nä päivätyllä kirjelmällä kääntynyt puoleeni ja selostettuaan Tarvasjoen kunnasta kokoonpannun yksikön tappioita ja miehistön monista urhoollisesti suoritetuista taisteluista aiheutunutta väsymystä anonut, että tälle miehistölle nyt myönnettäisiin kolmen viikon yhtäjaksoinen loma tai jos se käy päinsä, että heidät siirrettäisiin joksikin aikaa pois kärki-

Kotipitäjän vieraiden tultua koko komppania koottiin kuvaan.

joukoista, jotta he taasen henkisen tasa-painon saavutettuaan ja varusteensa täydennettyään uudelleen voisivat menestyksellä taisteluun käydä meille kaikille kalliin ja tärkeän asian puolesta.

Sodan raskaat uhrit ja kärsimykset syvästi tuntien on kansamme toisen kerran kahden vuoden sisällä ollut pakko vapautensa säilyttääkseen nousta puolustamaan maataan bolsevismin jättäjästä vastaan. Tässä taistelussa olemassaolonsa puolesta on kansamme osoittanut yksimielisyyden voiman ja selvänäköisyyden tulevaisuutensa edessä tietoisena siitä, että siitä riippuu lastemme ja lastenlastemme elämän kohtalo. Armeijamme sankarilliset teot ja saavutukset ovat meille jo takeena siitä, että maamme on

pelastuva sitä uhanneesta tuhosta ja kulkee uutta tulevaisuutta kohti. Tähän taisteluun ovat Tarvasjoen pitäjän miehet omalta osaltaan kunniaakkaasti ja urhoollisesti osanottaneet. Päälystöltä saamiini tietojen mukaan on heidän osuutensa yhteisessä taistelussa kiitoksella mainittava.

Sota ja varsinkin pitkäaikainen sota valitettavasti aina vaatii raskaita uhreja. Se seikka, että saman pitäjän miehet yleensä ovat samoissa yksiköissä, voi luonnollisesti johtaa siihen, että tappioprosentti tulee yhden pitäjän osalta raskaammaksi kuin toisen. Sotatoimien luonteesta johtuu, ettei joukkoyhtymiä ja yksiköitä voida vaihtaa niin usein kuin miesten fyysisen ja henkisen kun-

non kannalta olisi suotavaa. Menestyksellinen sodankäynti vaatii usein voimien ponnistamista äärimmilleen.

Tarvasjoen kunnan valtuusto voi luottaa siihen, että minä puolustusvoimain ylipäällikkönä teen kaikkeni urhoollisten joukkojeni hyväksi. Lomaprosenttia olen katsonut taistelujen tässä vaiheessa voivani noin viikko sitten korottaa ja määrätä lomien pituuden matkoja mukaanlaskematta n. 10 vrk:ksi. Joukkojen vaihtoja karkijoukoista taempiin muodostelmiin suoritetaan sitä mukaa kuin sotatoimet sen suinkin sallivat. Pitempi-aikaisen lomittamisen on minun pakko jättää sotatilanteesta riippuvaksi.

Tietoisena Tarvasjoen kunnan kunniaakkaasta osuudesta suureen taisteluumme lähetän kunnanvaltuustolle ja sen kautta kunnan alueelta kotoisin oleville sotilaille kiitokseni ja tervehdykseni.

Puolustusvoimain Ylipäällikkö
Sotamarsalkka MANNERHEIM

Mannerheimin vastaus lienee ainutlaatuinen, kuten jonkin kunnan kunnanvaltuuston vastaava kirje hänelle. Tuskinpa samanlaisia kirjeenvaihtoa on koskaan tapahtunut minkään maan sotahistoriassa, joka kuvannee omalla tavallaan suomalaisen demokratian vahvuutta poikkeuksellisissakin oloissa. On sanottu, että Suomessa oli eräitä vastaavat uhrit tai jopa raskaammat tappiot koekteita kuntia, joissa ei huolestuttu ja kirjelmöity Tarvasjoen tavoin. Kirjelmät kuvaavat kuitenkin syvästi kotiseudun vahvaa yhteyttä miestensä kohtaloihin ja oikeutettua huolta ehkä vielä raskaamista uhreista sodan vain jatkuessa. Siksi ei yhteydenottoa voi pitää heikkouden ja tyytymättömyyden, vaan rakkauden ja vastuun osoituksena.

Kalervo Mäkinen

**LEPPÄMÄEN
EVANKELIUMIJUHLA
ke 28. 6. 2000 klo 11**

- prof. Lauri Koskenniemi, rovastit Paaavo Erelä, Erkka Nurmi ja Jouko Kyyrö
- väliajoilla kahvi- ja voileipätarjoilua
- kolehdit SLEY:n työn hyväksi

Tervetuloa!

SLEY:n Tarvasjoen paikallisosasto Tarvasjoen seurakunta

Moottoriurheilu on viime vuosikymmeninä laajentunut hyvin monimuotoiseksi ja saanut yhä lisääntyvästi harrastajia ja vetänyt yleisöä. Suomalaisten erinomaiset menestymiset erityisesti formuloissa ja rallin maailmanmestaruustalustossa sekä enduron, motocrossin ja speedwayn huijulla ovat lisänneet moottoriurheilun arvostusta erityisesti myös Suomessa.

Eräänlainen moottoriurheilun taitolaji on myöskin kilpakyntö traktorilla, jossa Tarvasjoella on vahvat perinteet aina maailmanmestaruutta myöden. Viime vuosina tarvasjokelaiset ovat kuitenkin menestyneet aivan uudessa traktorin moottoriurheilulajissa Tractor Pullingissa eli traktorivedossa. Kilpailu tässä lajissa tapahtuu siten, että traktorilla tai muulla vetoajoneuvolla vedetään painonsiirtolaite eli jarruvaunua vähintään 130 metrin pituisella ja vähintään 10 metriä leveällä maadalla mahdollisimman pitkä matka.

Painonsiirtolaite, jota kutsutaan jarruvaunuksi, on joko yhdellä tai kahdella akselilla varustettu eräänlainen perävaunu. Sen etuosan alla on kitkalevy, johon kohdistuva paino lisääntyy tasaisesti vedon aikana. Kitkalevyn ohella jarruvaunun toinen oleellinen osa on painolaatikko, jossa on tietyn kokoisia painoja. Tämä painolaatikko on vedon alkaessa vaunun takaosassa ja paino takapyörillä. Vaunun lähtiessä liikkeelle painolaatikko lähtee siirtymään eteenpäin lisäten kitkalevyn kohdistuvaa painoa vähitellen.

Vetokilpailussa traktorit jaetaan kahteen pääryhmään: viritettyihin vakiotraktorihin ja vapaasti rakennettuihin ns. Modified-traktoreihin. Viritetyt vakiotraktorit kilpailevat Pro Stock 3.5 ja 4.5 luokassa ja Super Stock 3.5 ja 4.5 luokassa. Modified-traktorit puolestaan jaetaan painoluokkiin 950 kg (minit), 2500 kg., 3500 kg, 4500 kg ja 5500 kg. Myös autoilla voidaan vetää omassa luokassa. Kilpailuilla on tarkat säännöt ja oma sääntökirja.

Vetokilpailuissa kilpaillaan kussakin luokassa siis siitä, mikä ajoneuvo vetää jarruvaunua pisimmän matkan. Vedon pituus mitataan lähtöviivasta jarruvaunun etum-

Tarvasjoen poikia Suomen huipulta

Traktorien vetokisan kova koitos. Reijo Anteroinen 1999 Juvassa.

maiseen pisteeseen. Kilpailussa menettään yleensä seuraavasti: luokan kilpailijat vetävät arvotussa järjestyksessä samalla vaunun asetuksella ensimmäisen vetokierroksen. Koska traktoreissa saattaa esiintyä teknisiä ongelmia, halukkaille sallitaan normaalisti toinen vetokierros samalla vaunun asetuksella.

Luokan paremmuusjärjestys voi ratketa jo ensimmäisten vetokierrosten aikana. Tavallisesti kuitenkin useampi kuin yksi traktori vetää ensimmäisellä tai toisella vedolla ns. Full Pullin, eli täyden vedon, ts. vetää jarruvaunua vähintään 100 metriä. Full Pullin vetäneet kilpailijat menevät finaaliin eli pull-offiin, joka ajetaan raskaammalla vaunun asetuksella. Pull-offissa pisimmälle vetänyt on luokan voittaja.

Tractor Pulling on moottoriurheilulajina Suomessa vielä melko nuori. Alan Suomen kattojärjestö perustettiin v. 1987 Suomen Traktoriurheilijat ry. nimellä. Tämän jälkeen alaseuroja alkoi syntyä nopeassa tahdissa, ensimmäisenä Botnia Traktor Pullers rf. Vaasan seudulle. Liittomuotoisena Suomen Traktoriurheiluliitto FTFC ry:nä on kattojärjestö toiminut vuodesta 1993. Kilpailijat ja jäsenet kuuluvat alaseuroihin, jotka ovat FTFC ry:n jäseniä. Niin kuin useimmat moottoriurheilun

lajit myös Tractor Pullingin syntymämaa on USA. Sieltä laji tuli Eurooppaan 1980-luvulla. Suomen Traktoriurheiluliitto toimii Euroopan kattojärjestön ETPC:n alaisuudessa. ETPC:n järjestämänä pyörii Euro-cup seitsemänä osakilpailuna ja syksyllä se pitää EM-kisat, jotka tänä vuonna ovat Herningissä Tanskassa.

Tarvasjoelle vetokisaharrastuksen toi Arto Kujanpää. Kesällä 1994 hän veti osakilpailun voittoon vakiotraktorilla Kiikalan lentokentällä pidetyissä kilpailuissa. Sen jälkeen on tullut monia osakilpailuvoittajia hänelle eripuolella Suomea viimeksi vielä viime kesänä. SM-kilpailuissa Arto on kerran ajanut pronssia. Nyt hän on jättämässä ajot nuoremille. Arton poika Juha Kujanpää, joka nykyisin asuu Pöytyällä, on jatkanut isänsä uralla ja useiden voittojen sarjassa on SM-pronssia 1999 Pro Stock-sarjassa.

Tommi Kotilainen innostui Tractor Pullingista kesällä 1995 ja ryhtyi maaliskuussa 1996 itse rakentamaan omaa Modified-traktoria 950 kg. painoluokassa. Jo kesällä 1996 hän ajoi SM-pronssia, kuten myös 1997. Talvella 1999 hän sai valmiiksi jo toisen paremman Mini-luokan Modified-traktorin, jossa metanolia polttoaineena käyttäen saavutetaan yli 1000 hv:aa. Tällä

traktorilla Tommi saavutti ensimmäisen Suomen mestaruuden 1999. Parhailaan on valmistumassa jo kolmas itse valmistettu Modified-traktori samassa luokassa.

Vuonna 1997 tuli kilpailurintamaan mukaan Rauno Anteroinen. Hän rakensi alle 3500 kg Modified-traktorin, jolla voi ajaa myös 4500 kg luokassa. Traktorissa on diesel-moottori, joka kehittää yli 1500 hv:aa. Vetokisain hän oli innostunut jo 1994, kun Arto Kujanpää aloitti ja mekaniikkona hän innostui tutkimaan, kuinka moottorista voi saada ulos äärimmäiset tehot ja voimansiirron avulla sen siirrettyä pyörien vetoon. Niinpä sijoitukset 1997 SM-kisassa olivat 3400 kg SM-hopeaa ja 4400 kg SM-pronssia ja 1998 3400 kg SM-pronssia. Vuonna 1999 tuli jo kultaa alle 4500 kg sarjassa ja alle 3500 kg-sarjassa pronssia.

Suomalaiset ovat kunnostautuneet myös Euroopan kilpakentillä, jossa Pekka Herlevi on voittanut Euroopan mestaruuden Super Stock luokassa usean kerran. Viime vuonna Tommi Kotilainen oli mukana EM-kisassa Bouzonvillessä Ranskassa, jossa kovatasoisessa kisassa ei vielä tullut menestystä. Siellä Super Stock luokassa suomalainen Mikko Perä voitti EM-hopeaa.

Traktor Pullers harrastus on ollut voimakkainta Pohjanmaalla, josta myös menestyneimmät kilpailijat ovat tulleet. Yhdistystoimintaan Tarvasjoelta on osallistunut Rauno Anteroinen toimien Varsinais-Suomen Traktoriurheiluliiton yhteyshenkilönä ja on Suomen Traktoriurheiluliiton hallituksen varajäsen. Hän kertoo, että kilpailuihin on tullut vuosittain yhä enemmän osanottajia ja taso on noussut. Kiristyneessä kilpailussa on pyrittävä rakentamaan tehokkaammat traktorit, mutta myös ajotaidolla on suuri merkitys. Erityisesti Anteroinen kiittää Tarvasjoen yrittäjiä, jotka ovat sponsoroineet kallista harrastusta ja Arto Kujanpää, joka on antanut tilansa traktorien rakentamiseen ja peltojaan ajokokeisiin. Itse hän uskoo traktoriurheilun tulevaisuuteen ja Tarvasjoen poikien menestykseen siinä.